

Lang tids ledige tager teten

**Personlige, borgerstyrede budgetter
i beskæftigelsesindsatsen over for
langtidsledige kontanthjælpsmodtagere**

Erfaringer og foreløbige resultater

- › Projektet gav mig nogle succesoplevelser, der betød, at jeg fik større overskud og mere blod på tanden til at komme i arbejde. Efter 8-9 år på offentlig forsørgelse er det ikke helt til at forstå, at jeg nu tjener mine egne penge og ikke længere skal modtage kontanthjælp.

Deltager i Langtidsledige tager teten.

Langtidsledige

tager teten:

Personlige, borgerstyrede budgetter i beskæftigelsesindsatsen over for langtidsledige kontanthjælpsmodtagere.
Erfaringer og foreløbige resultater

Elisabeth Mamsen og
Mathias Bruhn Lohmann
Socialt Udviklingscenter SUS
Sommeren 2018

Grafisk tilrettelæggelse og
ikoner: Christian Schmidt
ISBN: 978-87-92182-27-2

Projekt *Langtidsledige tager teten*
løb fra 2015-2018 og var
støttet af VELUX FONDEN
og Aarhus Kommune.

Socialt Udviklingscenter SUS
Nørre Farimagsgade 13
1364 København K
www.sus.dk

Tak! Der skal lyde en stor tak til alle borgere og medarbejdere i Aarhus Kommune, der har medvirket i projektet.

Indhold

- 4 : **Indledning**
- 5 : **Kort om projektet**
- 6 : **Resumé**
- 7 : **Projektets resultater i tal og procenter**
- 8 : **Grundprincipper for personlige, borgerstyrede budgetter
i beskæftigelsesindsatsen**
- 9 : **97 borgere har taget teten – hvem er de?**
- 12 : **Foreløbige resultater: Er borgerne kommet i arbejde?**
- 15 : **Resultater fra spørgeskemaundersøgelse med borgerne**
- 18 : **Hvordan har borgerne brugt pengene?**

- 21 : **Erfaringer med metoden personlige, borgerstyrede budgetter**
 - 22 : **Jobkonsulentens rolle**
 - 23 : **Borgernes oplevelse**
 - 25 : **Samarbejdet om de personlige, borgerstyrede budgetter**
 - 29 : **Ikke et tilbud for alle**
 - 31 : **Risiko for fejlagtige beslutninger og misbrug af midler**
 - 32 : **Pengene er afgørende, men kan ikke stå alene**
 - 34 : **Metoden er ikke et quick fix**
 - 35 : **Personlige budgetter med kollektiv sparring**
 - 38 : **Personlige, borgerstyrede budgetter giver grundlag
for nye relationer mellem ledige**
 - 39 : **Nødvendigt med rammer og procedurer for tilbuddet**

- 41 : **Business case: Kommunaløkonomiske potentialer ved
metoden ift. en fortsat ordinær indsats**
- 42 : **Baggrund for metoden**

Indledning

Du sidder her med den afsluttende rapport for projektet 'Langtidsledige tager teten', som har fundet sted i perioden fra december 2015 til juni 2018. Projektet har udviklet og afprøvet metoden *personlige, borgerstyrede budgetter* (også kaldet *selvbudgettering*) som et nyt tilbud i beskæftigelsesindsatsen over for langtidsledige kontanthjælpsmodtagere i Aarhus Kommune.

Personlige, borgerstyrede budgetter er et beskæftigelsestilbud, hvor langtidsledige borgere får mulighed for at budgettere med op til 50.000 kr. til at designe deres egen beskæftigelsesindsats. Borgeren er selv ansvarlig for at foreslå, hvordan beløbet skal bruges for, at han eller hun kommer i arbejde. Målet er at bringe mange flere muligheder i spil end ved en ordinær beskæftigelsesindsats samt at sikre, at borgeren genfinder motivationen samt tager og bevarer ejerskabet og selvledelsen i forhold til at finde sin egen vej ind på arbejdsmarkedet.

Internationale eksperimenter på udsatteområdet i Europa og inden for fattigdomsbekæmpelse i udviklingslande viser, at mennesker, der får ansvar for et personligt budget med frie midler uden styring, i meget høj grad anvender midlerne rationelt og produktivt samtidig med, at der opbygges social kapital og empowerment¹. Dette er første gang metoden afprøves i en dansk kontekst².

Langtidsledige tager teten har været gennemført i et samarbejde mellem Aarhus Kommune og Socialt Udviklingscenter SUS med økonomisk støtte fra VELUX FONDEN. Socialt Udviklingscenter SUS har fungeret som projektleder og processtyrer, og har stået for den kvalitative evaluering af projektet. Jobcentret i Aarhus Kommune har stået for selve udførelsen af metoden, mens Lars Skipper fra Aarhus Universitet har stået for den kvantitative effekt-evaluering.

Rapporten her er en foreløbig opsamling af metodiske erfaringer og foreløbige resultater ved udgangen af juni 2018. Flere af projektets kvantitative resultater vil først kunne fremvises et til to år efter projektets afslutning. Konkret betyder det, at denne rapport samler op på de metodiske og kvalitative indsigter på tværs af hele projektperioden, mens de kvantitative resultater i denne omgang overvejende beror på data på de borgere, der deltog i projektets første faser. Efter hhv. et og to år vil der blive udarbejdet nye kvantitative evalueringer, der præsenterer borgernes samlede progression – og på baggrund af registerdata sammenholder denne progression med udviklingen i en sammenlignelig kontrolgruppe.

God læselyst!
Socialt Udviklingscenter SUS

1) Se fx Hanlon, Barrientos & Hulme: Just Give Money to the Poor. 2010; Pasma, Chandra: Basic Income Programs and Pilots. Basic Income Canada Network. 2014; Ferguson, James: Give a Man a Fish. 2015; og Joseph Rowntree Foundation: Providing Personalised Support to Rough Sleepers. 2010: <https://www.jrf.org.uk/report/providing-personalised-support-rough-sleepers>

2) I foråret 2017 blev en satspuljebestilling på 10 mio. kr. stemt igennem i Folketinget til afprøvning af personlige, borgerstyrede budgetter til socialt udsatte borgere. Forslaget blev fremsat af Alternativet, som var inspireret af lignende initiativer fra England samt Langtidsledige tager teten i Aarhus Kommune. Se i øvrigt <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=188474>.

Kort om projektet

Langtidsledige tager teten var fra start designet som et socialt eksperiment, hvor metoden omkring brug af personlige, borgerstyrede budgetter i beskæftigelsesindsatsen skulle afprøves systematisk gennem en række metodiske variationer, der kunne belyse, hvordan og hvornår metoden virkede bedst.

97 borgere endte med at deltage i projektet og få mulighed for at bruge op til 50.000 kr. på det, som de fandt nødvendigt og meningsfuldt for at komme i job. Borgerne har brugt pengene på alt fra kørekort og opkvalificerende kurser til tandbehandling, vejledning fra en diætist og meget andet. Borgernes personlige budgetter er blevet udarbejdet og godkendt i samråd med deres jobkonsulent i jobcentret, men den enkelte borger har selv taget teten i forhold til:

- At vurdere egne ønsker, muligheder og behov i forhold til at komme tilbage på arbejdsmarkedet
- At fastlægge og forvalte sit eget personlige, borgerstyrede budget i beskæftigelsesindsatsen

- At pege på og budgettere med andre beskæftigelsesrettede muligheder og strategier end de gængse
- At være medbestemmende i forhold til indholdet i og hyppigheden af samtaler i jobcentret

Målgruppen for projektet har været jobparate kontanthjælpsmodtagere over 30 år, der ved projektets start havde været ledige på kontanthjælp i minimum 12 måneder. Jobparate kontanthjælpsmodtagere defineres som „ledige, der vurderes at kunne komme i arbejde indenfor en kortere periode“. Alligevel har flere borgere i projektet vist sig at have væsentlige sociale, fysiske eller psykiske problemer udover ledighed, som har gjort det svært for dem at træde direkte ind på arbejdsmarkedet. Af den grund har projektet ikke kun haft til formål at øge beskæftigelsesgraden blandt disse borgere, men også at bringe borgerne tættere på arbejdsmarkedet ved at styrke deres faglige og personlige kompetencer og mindske de sociale, personlige og familiemæssige konsekvenser af langtidsledighed.

Projektet har været inddelt i 6 faser. Den første fase blev brugt på organisering og forberedelse, mens den sidste fase har handlet om evaluere, implementere og udbrede metoden. De fire faser derimellem (fase 2-5) har udgjort selve afprøvningen af fire forskellige variationer af metoden.

Eksperimentdesign

Borgere der deltog i individuelle forløb gennemførte deres aktiviteter med sparring fra deres jobkonsulent, mens borgere i kollektive forløb både fik mulighed for at sparre med deres jobkonsulent og med andre borgere i projektet. Borgere i fase 2 og 3 blev udpeget af deres jobkonsulent, fordi de blev vurderet til at være særligt motiverede for at deltage og at kunne få særlig stor gavn af tilbuddet, mens borgere i fase 4 og 5 blev tilfældigt udvalgt pba. CPR-nr.

Resumé

Formålet med projekt Langtidsledige tager teten har været at afprøve, hvordan brugen af personlige, borgerstyrede budgetter i beskæftigelsesindsatsen virker i forhold til at få flere langtidsledige kontanthjælpsmodtagere i beskæftigelse eller tættere på arbejdsmarkedet.

32 ud af de 97 borgere, der deltog i projektet har indtil videre forladt kontanthjælpssystemet, og eftersom beskæftigelsen blandt deltagerne stadig var for opadgående ved datavinduets afslutning, er der meget, der tyder på, at vi mangler at se det fulde beskæftigelsespotentiale af metoden. Også resultaterne fra de første faser af projektet, hvor de deltagende borgere havde en meget ringe tilknytning til arbejdsmarkedet inden projektstart, og hvor 60% nu har forladt kontanthjælpssystemet, indikerer, at metoden indeholder et væsentligt potentiale for at vende udviklingen for nogle af de borgere, der har hængt fast i systemet i årevis på offentlig forsørgelse. Andelen af borgere, der har opnået at få mindst én times ordinær beskæftigelse var ligeledes stigende ved projektets afslutning, hvilket indikerer, at flere borgere gradvist kommer tættere på arbejdsmarkedet.

Tillid har helt fra start været et nøgleord i projektet, og borgerne har i interviews igennem hele projektperioden udtalt sig meget positivt om projektet og den grundlæggende idé at bevilge dem op til 50.000 kr. og gøre dem ansvarlige for egen beskæftigelsesindsats. Mange borgere har genvundet motivationen i deres jobsøgning og fået mulighed for at handle på nogle af de karrieredrømme, som har ligget gemt væk i en skuffe i årevis. Og nogle er endda lykkedes med at realisere dem. Med få undtagelser har alle borgere følt sig mødt med større tillid og en anderledes positiv tilgang i samarbejdet med deres jobkonsulent, og helt op imod 85% af borgerne har fået en større tro på, at de vil komme i arbejde inden for det næste

år. For mange af dem har det også haft positive følger for deres almene trivsel. Mange har fået et bedre helbred og et større overskud i hverdagen samt en større selvtillid og tro på egne evner. Dette rækker langt udover selve jobsøgningen og viser, at det er lykkedes for nogle af borgerne at mindske de personlige og familiemæssige konsekvenser af langtidsledighed, som også har været et mål i projektet fra start.

Der har også været problemer undervejs. Flere borgere i de første faser af projektet efterspurgte fx nogle tydeligere retningslinjer for deltagelsen i projektet, og udstedelsen af personlige hævekort til hver enkelt borger viste sig langt vanskeligere end først forventet. Kravet om indsamling af originale kvitteringer har kostet mange ekstra timer i administration, og for jobkonsulenterne, der sideløbende med projektet har løst deres vanlige opgaver i den ordinære indsats, har projektet været en stor og tidskrævende udfordring. Heldigvis giver også de udtryk for, at projektet har været spændende at være en del af, og at metoden rummer et nyt og væsentligt potentiale for i endnu højere grad at kunne hjælpe denne gruppe af borgere ud på arbejdsmarkedet.

Det er endnu ikke muligt at udtale sig om projektets kvantitative effekter sammenlignet med en ordinær indsats. Dette fremlægges først i kvantitative evalueringer i hhv. sommeren 2019 og 2020. Men som det er beskrevet igennem denne rapport, er der på nuværende tidspunkt flere positive tendenser, der er værd at hæfte sig ved, som giver anledning til fortsat at udforske og udvikle nye borgerinddragende initiativer, der i højere grad giver langtidsledige borgere indflydelse på deres egen beskæftigelsesindsats og skaber nye rammer for samarbejdet mellem borger og jobkonsulent.

Projektets resultater³

Borgere langt fra arbejdsmarkedet

- Kriteriet for at deltage i Langtidsledige tager teten var minimum 1 år på kontanthjælp, men i praksis havde halvdelen af borgerne modtaget kontanthjælp i mere end 3 år op til projektstart. Vi skal helt tilbage til 2009 før mindst halvdelen af borgerne var selvforsørgende eller i beskæftigelse.
- De borgere der blev tilbudt at deltage i projektet, havde været på kontanthjælp i 90-95% af tiden i de seneste 2 år før projektet begyndte.
- De borgere, der endte med at takke ja til tilbuddet, havde været på offentlig forsørgelse i mindst 80% af tiden i de seneste 5 år op til projektstart.

En ud af tre deltagere har forladt kontanthjælpssystemet

- 32 ud af de 97 borgere, der endte med at deltage i projektet, har indtil videre forladt kontanthjælpssystemet (svarende til 31%).
- Borgere i fase 2 havde i gennemsnit kun været selvforsørgende i lidt over 3 uger i de seneste 2 år op til projektstart, men i maj 2018 er 60% af de 27 borgere, der deltog i projektets fase 2 og 3 enten kommet i lønnet arbejde eller er blevet selvstændige. Kun 40% i hver gruppe er således stadig på kontanthjælp⁴.
- I januar 2018 var 4 ud af de 15 borgere, der deltog i projektets fase 2 blevet selvstændige iværksættere (svarende til 27%). I projektets fase 3 gjaldt dette for 17% af de 12 borgere.

- Der er tydelige indikationer for, at det fulde beskæftigelsespotentiale ikke er nået endnu. Således synes beskæftigelsen for deltagere i alle fire faser at være for opadgående ved datavinduets afslutning. Fra januar til maj 2018 faldt andelen af borgere på offentlig forsørgelse med:
 - 16% blandt borgerne i fase 3,
 - 12% blandt borgerne i fase 4,
 - 9% blandt borgerne i fase 5⁵.

Hvis borgerne arbejder 3 måneder mere end ved en ordinær indsats, kan indsatsen betale sig

- En business case viser, at hvis de borgere, der får tilbuddet om personlige, borgerstyrede budgetter, i gennemsnit arbejder tre måneder mere over en 3-, 5- eller 10-årig periode, end de ville have gjort ved en fortsat ordinær indsats, så vil de øgede udgifter til tilbuddet (i gennemsnit 43.474 kr. pr. borger) være tjent hjem igen på besparelser til offentlig forsørgelse. Dette er uden at medregne de skatteindtægter, som vil følge af at borgere kommer i arbejde⁶.

Borgere har fået en større tro på, at de vil komme i arbejde

- Alle borgere tilkendegiver, at de i høj grad (78%) eller i nogen grad (22%) vil anbefale metoden til andre ledige, mens langt de fleste borgere (85%) angiver, at deres deltagelse i projektet har givet dem en større tro på, at de vil komme i arbejde inden for det næste år⁷.

3) Resultaterne er baseret på rapporten *Kvantitativ evaluering af Langtidsledige tager teten* (2018) af Lars Skipper, Aarhus Universitet.

4) Det er vigtigt her at understrege, at dette ikke i sig selv er udtryk for at Langtidsledige tager teten (LLTT) er en kvantitativ succes, eller at ovenstående tal er mål for effekten af LLTT. Dette selvom deres tilknytning til arbejdsmarkedet ved projektstart var meget lav; det er nemlig muligt, at borgerne ville have fundet beskæftigelse eller have startet egen virksomhed i fraværet af LLTT. Kilde: Skipper, Lars: *Kvantitativ evaluering af Langtidsledige tager teten*. 2018

5) For borgere i fase 2 var tallet uændret, så 40% af borgerne fortsat modtog kontanthjælp.

6) For en mere detaljeret beregning, se Business case sidst i rapporten.

7) Tallene er baseret på spørgeskemabesvarelser fra i alt 34 borgere fra fase 4 og 5 (udfyldt senest 6 måneder efter starten på deres forløb).

Grundprincipper for personlige, borgerstyrede budgetter i beskæftigelsesindsatsen

Langtidsledige tager teten er blevet gennemført som et socialt eksperiment, hvor der i hele projektperioden er blevet afprøvet forskellige variationer af metoden personlige, borgerstyrede budgetter. Metoden er løbende blevet udviklet og justeret i tæt samarbejde med borgere,

medarbejdere og ledere i Aarhus Kommune og herefter sammensat til en ideel 'best practice' version af metoden. Centrale elementer og indsigter fra arbejdet med metoden præsenteres i kort form nedenfor og uddybes yderligere længere nede i rapporten.

En samarbejdsmetode

Borgeren får mulighed for at tilrettelægge sin egen beskæftigelsesindsats i samarbejde med og sparring fra sin jobkonsulent. Borgeren tager teten for egen indsats, mens jobkonsulenten arbejder motiverende med og agerer konstruktiv sparringspartner til borgeren.

Metoden er ikke et quick fix

Personlige, borgerstyrede budgetter er ikke nødvendigvis en metode, hvor jobparate borgere kommer hurtigere tilbage på arbejdsmarkedet. For nogle borgere vil metoden i højere grad være en mulighed for at tænke langsigtet og helhedsorienteret om vejen tilbage på arbejdsmarkedet.

Tillid er et nøgleord

Når borgeren får ret til at råde over 50.000 kr. mødes borgeren med tillid og en tro på, at borgeren selv er i stand til at træffe beslutninger i eget liv og lægge den rette plan for at komme i beskæftigelse.

Kollektiv sparring på personlige budgetter

Det kræver tid og ofte inspiration at finde frem til sin personlige drøm. Kollektive forløb er en mulighed for spejle sig i andre borgere i samme situation og hente sparring til sin egen plan.

Deltagelse er frivillig, og borgeren skal være motiveret

Tilrettelæggelsen af en skræddersyet beskæftigelsesindsats kræver, at borgeren er motiveret og kan drage nytte af indsatsen i praksis. Borgeren kan få tilbudt muligheden, men deltagelse er i sidste ende frivillig.

Borgerens opfindsomhed bør imødekommes

At handle på eget initiativ virker myndiggørende og motiverende på borgeren. Borgeren har mulighed for at tænke ud af boksen og afprøve aktiviteter, der ligger udover en ordinær beskæftigelsesindsats. Denne mulighed skal imødekommes, men også kritisk kvalificeres af jobkonsulenterne.

Penge er afgørende, men kan ikke stå alene

Råderetten over et givent beløb er en forudsætning for metoden og et middel til at borgeren kan sætte handling bag sine drømme. Sparring, rådgivning og den personlige proces omkring udarbejdelsen af det personlige budget er dog en ligeså væsentlig faktor for, om borgeren lykkes med at flytte sig et nyt sted hen.

Nødvendigt med rammer og procedurer

Metoden adskiller sig markant fra andre tilbud i beskæftigelsesforvaltningen, hvilket kalder på nogle klare rammer for, hvad der er muligt i arbejdet med de personlige, borgerstyrede budgetter.

97 borgere har taget teten – hvem er de?

I alt 97 borgere endte med at takke ja til og gennemføre tilbuddet om personlige, borgerstyrede budgetter i Langtidsledige tager teten. 206 borgere i alt fik tilbuddet. Alle borgere var at finde i målgruppen for langtidsledige, jobparate kontanthjælpsmodtagere over 30 år med minimum 1 år på kontanthjælp. De borgere, der endte med at deltage har sammenlagt ansøgt om midler for i alt 4.083.685 kr., hvilket giver en gennemsnitlig bevillingsstørrelse på 42.100 kr. per borger.

Aldersmæssigt har der været en overvægt af borgere i 50erne i alle fire deltagergrupper sammenlignet med kontrolgruppen. I fase 2 og 3, hvor borgerne blev udpeget af deres jobkonsulent, var der ingen deltagere over 60 år. Den samlede aldersfordeling for projektets populationer, dvs. både deltagergrupper og kontrolgruppe, kan ses i Figur 1.

Blandt deltagerne ses en overvægt af kvinder og borgere af dansk oprindelse

59 af deltagerne var kvinder (svarende til 61%), og 65 af deltagerne var af dansk oprindelse (svarende til 67%). En lavere andel af deltagerne har en ægtefælle sammenlignet med andre i målgruppen, hvor lidt over hver fjerde er gift, jf. tabel 1 nedenfor.

Tabel 1: Demografiske sammensætning af LLTT-populationerne

Hold	Antal	Kvinde	Gift	— Nationalitet —	
				Dansk	Ikke dansk
Fase 2	15	60 %	-	67 %	33 %
Fase 3	12	50 %	-	67 %	33 %
Fase 4	43	47 %	12 %	63 %	37 %
... deltog	17	52 %	-	59 %	41 %
... deltog ikke	26	43 %	12 %	65 %	35 %
Fase 5	136	67 %	18 %	59 %	41 %
... deltog	53	66 %	9 %	70 %	30 %
... deltog ikke	83	67 %	24 %	52 %	48 %
Kontrolgruppe	451	63 %	26 %	56 %	44 %

Note: En tom celle indikerer, at gruppen indeholder mellem 0 og 2 borgere, men på grund af krav om anonymitet, kan det eksakte tal ikke oplyses. Egne beregninger baseret på DREAM. Kilde: Skipper, Lars: Kvantitativ evaluering af Langtidsledige tager teten. 2018. Tabel 1.

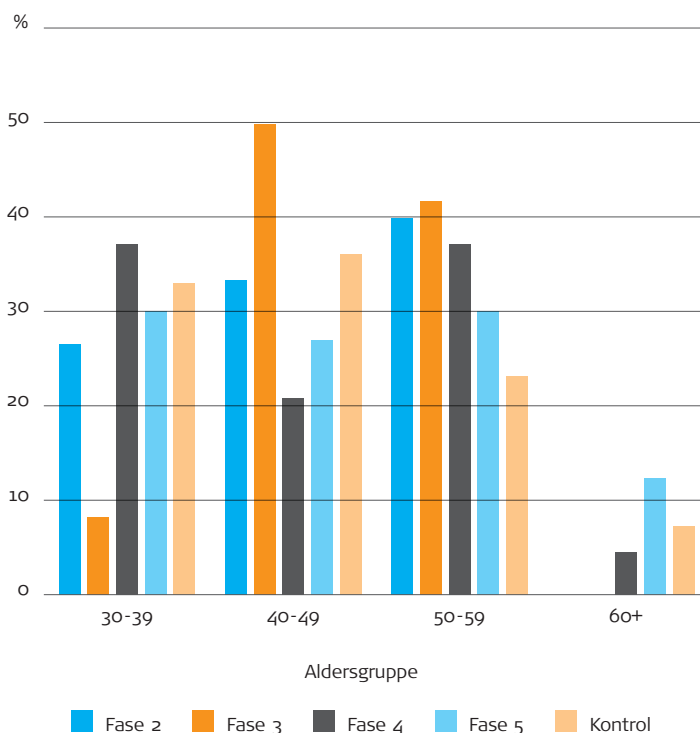
Historik i beskæftigelsessystemet⁸

For at deltage i Langtidsledige tager teten skulle man som borger have modtaget kontanthjælp i minimum 12 måneder op til projektstart. Det viste sig dog, at borgerne i adskillige år før projektstart kun i meget begrænset omfang havde været selvforsørgende enten som lønmodtagere eller selvstændige. Mindst halvdelen af alle borgere havde modtaget kontanthjælp i mere end 3 år op til projektstart, og gruppen som helhed havde oplevet en stigende afhængighed af offentlige indkomsterstøttende ydelser som kontanthjælp, dagpenge, mv. helt tilbage fra midten af 2008.

Der er tale om en gruppe med meget ringe tilknytning til arbejdsmarkedet i de sidste mange år

I de seneste 2 år før projektet startede havde de borgere, der blev tilbudt at deltage i projektet, modtaget kontanthjælp i 90-95% af tiden med ganske få ordinære timer i beskæftigelse. Samtidig fremgår det af statistikken, at en stor del af borgerne kommer fra dagpengesystemet og har opbrugt retten her, inden de træder ind i kontanthjælpssystemet. Og for de borgere, der endte med at takke ja til tilbuddet i projektet gælder, at de havde været på offentlig forsørgelse i 80% af tiden i de seneste 5 år før projektstart.

Figur 1: Aldersfordeling for LLTT-populationerne

Note: Skipper, Lars. *Kvantitativ evaluering af Langtidsledige tager teten*. 2018.

For deltager-grupperne i alle fire faser af projektet ses der en tydelig tendens til en stigende afhængighed af kontanthjælpssystemet som forsørgelsesgrundlag op til starttidspunktet for deltagelse. For både Fase 2 og 3 holdene og for borgerne, der fik tilbuddet om at deltage i Fase 5, skal vi helt tilbage til 2009, før mindst halvdelen af gruppen var selvforsørgende eller i beskæftigelse. For Fase-4 borgerne kommer denne andel aldrig over 50% i perioden, med mindre tid brugt i uddannelsessystemet tælles med.

Fortsat ledighed på trods af virksomhedsrettet aktivering

Den ringe tilknytning til arbejdsmarkedet for deltagerne i projektet ses på trods af en aktiv beskæftigelsesindsats, hvor borgerne har været i aktivering mellem 15 og 30% af tiden som ledige. Siden midt i år 2014 har stort set al aktivering for borgerne været virksomhedsrettet enten i form af virksomhedspraktikforløb eller i form af ansættelser i løntilskud. På trods af disse forsøg med virksomhedsrettede indsatser,

synes borgerne altså i høj grad at have hængt fast i systemet, hvorfor det må konstateres, at gruppen som helhed vurderet er meget ressourcesvag⁹.

Særligt de 15 borgere, der deltog i projektets fase 2, havde haft en meget ringe ordinær tilknytning til arbejdsmarkedet inden, at de startede i projektet (jf. tabel 2). De andre hold og kontrolgruppen havde alle haft mindst fire gange så mange ordinære timer på arbejdsmarkedet i den toårige periode op til udvælgelse. I gennemsnit havde borgerne i fase 2 kun haft halvanden uges beskæftigelse i løbet af den toårige periode, svarende til en selvforsørgelsesgrad på 3%. Dette er bemærkelsesværdigt set i lyset af de foreløbige resultater fra projektperioden, hvor borgerne fra netop denne fase og fase 3 har vist særligt lovende tendenser, og hvor datagrundlaget er tilpas stort til at evaluere på faserne med større sikkerhed. Resultaterne fra disse indledende faser gennemgås nedenfor – sammen med de foreløbige resultater fra de sidste faser, der bygger på et mindre datagrundlag, og som derfor kan nå at ændre sig endnu.

Tabel 2: Historiske tilknytning til arbejdsmarked blandt LLTT-populationerne, to og fem år før programstart

Hold	Seneste 2 år				Seneste 5 år			
	Beskæftigelse	Selvfor-sørgelse	Aktivering	... heraf virksomhedsrettet	Beskæftigelse	Selvfor-sørgelse	Aktivering	... heraf virksomhedsrettet
Fase 2	48	3 %	16 %	15 %	304	14 %	15 %	9 %
Fase 3	245	3 %	16 %	13 %	696	11 %	20 %	14 %
Fase 4	290	5 %	25 %	21 %	1.038	14 %	20 %	15 %
... deltog	250	2 %	27 %	26 %	611	6 %	23 %	18 %
... deltog ikke	314	7 %	23 %	18 %	1.293	19 %	18 %	13 %
Fase 5	202	7 %	20 %	17 %	650	15 %	17 %	14 %
... deltog	196	8 %	19 %	17 %	588	14 %	15 %	12 %
... deltog ikke	205	7 %	20 %	17 %	690	16 %	19 %	15 %
Kontrolgruppe	368	11 %	20 %	17 %	926	17 %	17 %	13 %

Note: Ét årsværk svarer til 1.924 timer. Beskæftigelse er målt som gennemsnitlige antal ordinære timer på arbejdsmarkedet over hele perioden. Selvforsørgelse er DREAM-uger uden offentlige overførsler. Virksomhedsrettet aktivering dækker over både virksomhedspraktik og løntilskud hos enten offentlig eller privat arbejdsgiver. Egne beregninger baseret på DREAM.

9) Skipper, Lars. *Kvantitativ evaluering af Langtidsledige tager teten*. 2018. S. 7.

Foreløbige resultater: Er borgerne kommet i arbejde?

Dette afsnit beskriver udviklingen i borgernes tilknytning til arbejdsmarkedet efter projektstart. Dvs. hvor mange af de borgere, der har deltaget i projektet, der har fundet et arbejde – enten på få ordinære timer, på fuld tid i ordinær beskæftigelse eller som selvstændige iværksættere. Det er vigtigt at gøre opmærksom på, at der endnu ikke er tale om nogen egentlig effektanalyse af tilbuddet. Det er ikke på nuværende tidspunkt muligt at sammenholde resultaterne blandt de tilfældigt udvalgte borgere i fase 4 og 5 med kontrolgruppen, og en sådan analyse vil derfor først blive præsenteret i sommeren 2019 og fulgt op på igen i sommeren 2020.

Nogle borgere har længe haft afsluttet deres aktiviteter, mens andre fortsat er i gang

De fleste borgere i fase 2, 3 og 4 har på dette tidspunkt afsluttet de aktiviteter, som de budgetterede med i deres personlige budget, mens mange af de 53 borgere fra den sidste fase (fase 5) fortsat er i gang med deres aktiviteter

eller kun lige vil have afsluttet dem. Af den grund vil den sidste halvdel af borgerne i projektet næsten per automatik have en lavere beskæftigelsesgrad på nuværende tidspunkt end de borgere, der igangsatte deres aktiviteter tilbage i foråret 2016. Andelen af borgere, der fortsat er på offentlig forsørgelse i maj måned 2018 fremgår af Tabel 3.

Indtil videre har 60% af borgerne fra projektets to første faser forladt kontanthjælpssystemet

16 ud af de 27 borgere, der deltog i projektets to første faser, har indtil videre forladt kontanthjælpssystemet. I de seneste 5 år op til projektstart havde disse 27 borgere i gennemsnit kun været selvforsørgende i 11-14% af tiden.

Blandt de 15 borgere, der deltog i fase 2, er der endnu ikke nogen, der i januar 2018 (knap 2 år efter projektstart) har fundet fuldtidsbeskæftigelse. Men en tredjedel har i dag nok ordinære timer til at være uafhængige af kontanthjælpssystemet, mens 27% efter alt at dømme for-

Tabel 3¹⁰: Andel blandt projektets populationer på offentlig forsørgelse, maj 2018

Hold	Andel
Fase 2	40 %
Fase 3	42 %
Fase 4	56 %
... deltog	65 %
... deltog ikke	50 %
Fase 5	69 %
... deltog	81 %
... deltog ikke	61 %

Note: Egne beregninger baseret på BEF-ydelsesdata

Forklaring: For alle udfaldsmål er det tydeligt, at de borgere, der var udtrukket til at deltage i LLTT, men som af forskellige årsager endte med ikke at deltage, systematisk har klaret sig bedre efterfølgende. Dette skyldes højst sandsynligt, at de udvalgte borgere i stor stil ikke deltog i LLTT præcis fordi, de allerede var blevet selvforsørgende (Uddrag fra: Skipper, Lars. *Kvantitativ evaluering af Langtidsledige tager teten*. 2018)

sørger sig selv gennem selvstændig virksomhed. Kun 40% modtager stadigvæk kontanthjælp¹¹.

For de 12 borgere, der deltog i fase 3, er billedet en smule anderledes. Her er en lavere andel blevet selvstændige, men til gengæld har en større gruppe blandt borgerne (7 ud af 12 på holdet) formået at komme i berøring med det ordinære arbejdsmarked – målt ved at have haft mindst én ordinær times beskæftigelse i løbet af januar 2018. I januar måned 2018 var 58% af borgerne fortsat på kontanthjælp, men i maj måned var dette tal faldet til 42% (svarende til niveauet for borgere i fase 2). Udviklingen fra januar til maj i år tyder altså på, at borgerne gradvist har fået flere ordinære timer – og til sidst er nået op på et niveau, hvor de har kunnet frigøre sig fra kontanthjælpssystemet. Udviklingen sandsynliggør ligeledes, at niveauet for selvforsørgelse og lønnet beskæftigelse sagtens kan komme længere op over de kommende måneder¹².

Metoden tyder på at være særlig effektiv, når borgerne bliver udpeget af deres jobkonsulent

Man kunne fristes til at tro, at årsagen til, at så mange borgere fra de indledende faser er lykkedes med at komme i arbejde, var, at de var blevet udvalgt af deres jobkonsulent, fordi de var de mest ressourcerstærke i målgruppen. Men som nævnt tidligere havde deltagerne i projektets fase 2 haft en meget ringe tilknytning til arbejdsmarkedet op til projektstart, med markant færre timer i beskæftigelse end borgere fra de efterfølgende hold. Der er altså ikke umiddelbart tegn på 'cream skimming' fra jobkonsulenternes side i denne fase af projektet, hvor de selv udpegede borgerne¹³.

I stedet kunne det tyde på, at en del af metodens forandringskraft skal findes i jobkonsulenternes evne til at spotte, hvilke borgere, der kunne få særligt gavn af tilbuddet om personlige, borgerstyrede budgetter – og i borgerens egen motivation og plan for deltagelse (uanset hvilken historik borgeren kommer med fra beskæftigelsessystemet, eller

hvilke formelle kompetencer de kan fremvise i CV'et). Ved en eventuel implementering af metoden i Aarhus Kommune eller andre steder er anbefalingen derfor, at tilbuddet gives til udvalgte og screenede borgere, der er særligt motiverede og kan få særlig gavn af lige netop denne metode, frem for at blive givet tilfældigt eller tilbudt til alle borgere i målgruppen.

Borgernes beskæftigelsesgrad er stigende

Det er stadig for tidligt at konkludere på resultaterne for de sidste faser, men tendenserne er positive og kurven for borgernes beskæftigelsesgrad er støt stigende. Fra de to lodtrækningshold i fase 4 og fase 5 er beskæftigelsesgraderne blandt de borgere, der endte med at deltage, endnu ikke på niveau med beskæftigelsesgraderne for borgerne i fase 2 og 3. En åbenbar årsag er selvfølgelig, at de endnu ikke har haft tid til at finde fodfæste på arbejdsmarkedet efter endt ophør i projektet. Også selvforsørgelsesgraderne er væsentligt under niveauerne for borgerne i fase 2 og 3. Omvendt, så er det rent faktisk lykkedes tre borgere både i fase 4 og tre borgere fra fase 5 at få nok ordinær beskæftigelse til, at de har forladt kontanthjælpssystemet. Og ved hjælp af de seneste tal fra Aarhus Kommunes egne ydelsesdata i maj 2018 kan vi se, at der i foråret 2018 er sket et fortsat fald i andelen af borgere fra de to faser, der er afhængige af kontanthjælpssystemet.

Jf. tabel 3 ovenfor har 6 ud af 17 borgere fra fase 4, og 10 ud af 53 borgere fra fase 5, forladt kontanthjælpssystemet. Det svarer til hhv. 35% og 19% af borgerne i de to grupper. Det skal i denne sammenhæng nævnes, at der fra januar til maj 2018 er sket et fald på hhv. 12% og 9% i andelen af borgere på offentlig forsørgelse, hvilket betyder, at 7 borgere i løbet af denne periode er lykkedes med at blive selvforsørgende gennem ordinært arbejde eller selvstændig virksomhed. Dette understreger, at kurven for beskæftigelse blandt borgerne i de sidste faser er for opadgående ved datavinduets afslutning og dermed må forventes at stige yderligere over de kommende måneder.

11) Skipper, Lars. Kvantitativ evaluering af Langtidsledige tager teten. 2018. Side 14.

12) Ibid. Side 15.

13) Ibid. Side 8.

Opsummering

32 ud af de 97 borgere, der har deltaget i Langtidsledige tager teten og forvaltet deres eget personlige, borgerstyrede budget, har indtil videre forladt kontanthjælpssystemet pga. lønnet arbejde eller selvforsørgelse gennem selvstændig virksomhed. Det svarer til 31% i alt på tværs af de fire faser. Andelen af borgere, der er kommet i arbejde er størst for borgerne i de første faser af projektet, fordi de for længst har afsluttet deres aktiviteter og haft tid til at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. For alle faser i projektet er der dog tydelige indikationer på, at det fulde beskæftigelsespotentiale ikke er nået endnu. Således synes beskæftigelsen for alle fire

faser at være for opadgående ved datavinduets afslutning, og markant flere borgere må derfor forventes at komme i arbejde i løbet af de kommende måneder.

Det er med andre ord tydeligt, at den negative trend for borgernes stigende afhængighed af offentlig forsørgelse er blevet vendt for alle fire deltagergrupper. Hvorvidt lige så mange borgere var kommet i beskæftigelse ved en fortsat ordinær indsats er dog for tidligt at sige noget om. Dette kan først vurderes, når borgere fra fase 4 og 5, der blev udvalgt ved lodtrækningsforsøg, sammenlignes med kontrolgruppen i 2019 og 2020.

Projektets datagrundlag

Analysen af projektets resultater baserer sig på en række kvalitative og kvantitative data, som er blevet indsamlet blandt borgere og medarbej-

dere i Aarhus Kommune i løbet af projektperioden. Nedenstående giver et overblik over disse data.

Borgerevaluering	Medarbejderevaluering
37 enkeltinterviews med borgere foretaget løbende i fase 2-5 (nogle ved starten af borgernes forløb, nogle midtvejs og andre ved afslutningen af borgernes forløb).	15 enkeltinterviews med jobkonsulenter i teamet for jobparate kontanthjælpsmodtagere (foretaget i marts 2016 og december 2017)
8 fokusgruppeinterviews med borgere i fase 2-5 (to i hver fase). I alt 26 borgere.	2 enkeltinterviews med afdelingsleder i teamet for jobparate kontanthjælpsmodtagere
34 spørgeskemabesvarelser fra i alt 70 borgere i fase 4 og 5 ved afslutningen af deres forløb eller senest 6 måneder efter, at de modtog tilbuddet.	10 medarbejderworkshops i løbet af projektet mhp. på løbende metodeudvikling og evaluering
15 telefoninterviews med borgere fra fase 4 og 5, der fik tilbuddet, men som valgte at takke nej.	Fokusgruppeinterview med medborgerskabsudvalg (foretaget ved projektstart i august 2015)
Kvantitativ evaluering	

Registerdata på de deltagende borgere: BEF-ydelsesdata + DREAM

Note: Den samlede kvantitative evaluering af projektet er udarbejdet af Lars Skipper fra Aarhus Universitet og kan læses separat. Udvalgte tal og indsigter fra rapporten gengives i denne rapport. Om hhv. et og to år udkommer opfølgende kvantitative evalueringer med resultatet af et såkaldt randomiseret kontrolleret forsøg, hvor resultaterne i deltagergruppen sammenholdes med resultaterne i en sammenlignelig kontrolgruppe.

Resultater fra spørgeskemaundersøgelse med borgerne

Borgere i fase 4 og 5 fik til sidst i forløbet udleveret et spørgeskema, hvor borgeren blev bedt om at forholde sig til betydningen af at have deltaget i projektet. Resultaterne på disse sider beror på i alt 34 gyldige besvarelser, hvilket giver en besvarelsesprocent på 48,5% af populationen. Alle besvarelser er anonyme.

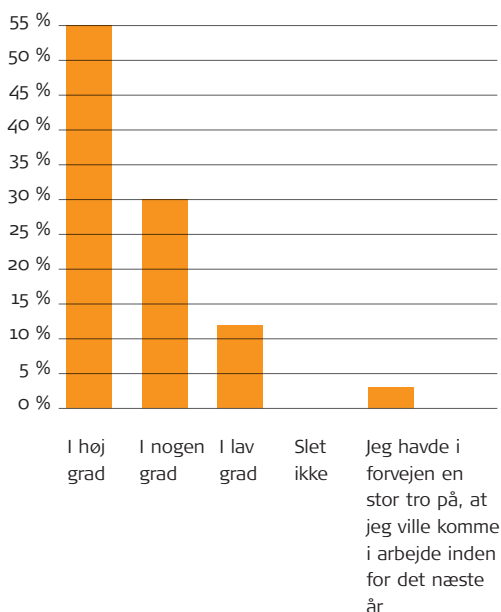
Borgerne føler sig mere afklarede og har fået større tro på, at de vil komme i arbejde

- 85% svarer, at deres deltagelse i projektet har givet dem en *større* tro på, at de vil komme i arbejde inden for det næste år. 12% svarer 'kun i lav grad', mens ingen svarer 'slet ikke'.
- 85% svarer, at deres deltagelse i projektet i nogen eller i høj grad har gjort dem klogere på, hvad de skal gøre for at forbedre deres jobmuligheder. 12% svarer i lav grad.
- 56% svarer, at deltagelsen i projektet i nogen eller høj grad har givet dem en *bedre* idé om, hvilket arbejde de gerne vil have. 38% svarer, at de i forvejen havde en god idé om dette.

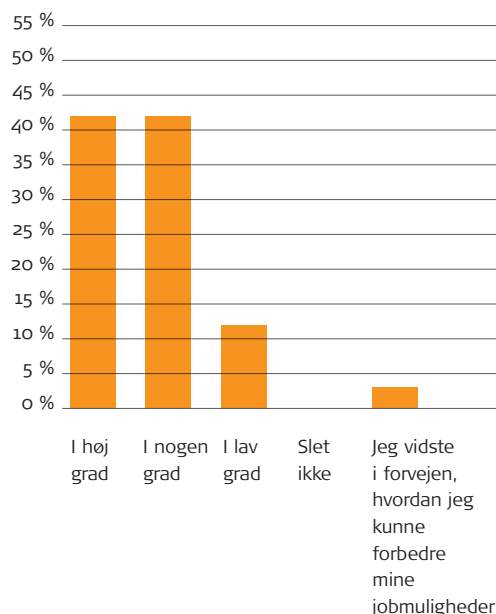
Over halvdelen af borgerne oplever, at de er blevet bedre til at tage kontakt til arbejdsgivere og har fået et større professionelt netværk

- 68% svarer, at deres deltagelse i projektet i nogen eller høj grad har gjort dem *bedre* til at tage kontakt til eller mødes med mulige arbejdsgivere, som de ikke kendte på forhånd. 23% svarer i lav grad eller slet ikke, mens kun 9% svarer, at de i forvejen var gode til dette.
- 56% svarer, at deres deltagelse i projektet har givet dem et *større* professionelt netværk, mens 29% svarer, at det kun i lav grad har haft en sådan betydning. 12% svarer, at det slet ikke har givet dem et større professionelt netværk.

Har din deltagelse i projektet givet dig en større tro på, at du vil komme i arbejde indenfor det næste år?

Har din deltagelse i projektet gjort dig klogere på, hvad du skal gøre for at forbedre dine jobmuligheder?

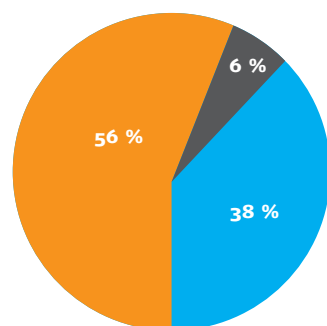

Borgerne oplever, at de har fået flere faglige kompetencer, der kan bruges på en arbejdsplads

- 84% svarer, at deltagelsen i projektet har givet dem *flere* faglige kompetencer, som kan bruges på en arbejdsplads, mens de resterende 16% ikke vurderer, at dette er tilfældet.
- 66% svarer, at deres deltagelse i projektet har givet dem en *større* tro på, at deres faglige og personlige kompetencer kan bruges på en arbejdsplads, mens 19% svarer, at de i forvejen havde en tro på dette. Resten mener ikke, at projektet har rykket ved deres tro på dette.

Borgerne opleverne, at de har fået større overskud i hverdagen og et bedre helbred

- 78% af borgerne svarer, at deltagelsen i projektet har givet dem et *større* overskud i hverdagen til at fokusere på at få et job. Kun 9% svarer, at dette ikke er tilfældet.
- Halvdelen af alle borgere tilkendegiver, at deres deltagelse i projektet i nogen eller høj grad har *forbedret* deres fysiske og/eller psykiske helbred. En tredjedel svarer, at de i forvejen havde et godt fysisk/psykisk helbred, mens knap 15% svarer, at det kun i lav grad eller slet ikke har resulteret i nogen helbredsmæssig forbedring.

- Projektet har givet mig en bedre idé om, hvilket arbejde jeg gerne vil have
- Jeg havde i forvejen en god idé om, hvilket arbejde jeg gerne ville have
- Projektet har ikke givet mig en bedre idé om, hvilket arbejde jeg gerne vil have

- Det ser ikke ud til at projektet har haft betydning for den støtte og opbakning, som borgerne har modtaget fra familie og venner, når de har haft brug for det. 32% angiver, at det har haft 'nogen' betydning, mens kun 3% vurderer, at det i høj grad har haft en betydning. 35% vurderer, at de i forvejen havde den nødvendige støtte, mens 29% svarer, at det i lav grad eller slet ikke har haft nogen betydning.

Mange borgerne havde i forvejen et godt samarbejde med deres jobkonsulent, men mere end halvdelen har oplevet en forbedring af samarbejdet

- 42% af borgerne svarer, at de i forvejen havde et godt samarbejde med deres jobkonsulent, mens hhv. 27% og 24% svarer, at det i nogen grad og i høj grad har forbedret deres samarbejde. 2 borgere mener 'slet ikke', at det har *forbedret* samarbejdet.
- 52% af borgerne vurderer, at projektet har givet deres jobkonsulent *bedre* mulighed for at imødekomme deres ønsker og behov ift. at komme i arbejde. 21% svarer, at jobkonsulenten i forvejen havde gode muligheder for dette, mens 27% svarer, at det i lav grad eller slet ikke har haft denne betydning.

Borgernes forventninger til projektet er blevet opfyldt, og de vil anbefale metoden til andre

- 81% af borgerne angiver, at de i høj grad opfatter tilbuddet, som et bedre tilbud end dem, de tidligere har modtaget. 9% svarer 'i nogen grad', og en enkelt borger svarer 'slet ikke'. 6% svarer, at de ikke tidligere har modtaget tilbud, som har haft til formål at få dem i arbejde.
- 84% svarer, at deres forventninger til projektet er blevet opfyldt, mens kun 6% svarer det modsatte. 3 borgere havde ikke nogle forventninger til projektet på forhånd.
- Alle borgere tilkendegiver, at de i høj grad (78%) eller i nogen grad (22%) vil anbefale metoden til andre ledige.

Metode

Alle borgere i projektets fase 4 og 5 har fået tilsendt eller udleveret et spørgeskema af deres jobkonsulent, da 1) de selv afsluttede deres forløb, 2) datavinduet lukkede i maj 2018, eller 3) der var gået 6 måneder siden de fik tilbuddet om deltagelse. Alle besvarelser er anonyme.

39 ud af de 70 borgere, der deltog i projektets fase 4 og 5 besvarede spørgeskemaet, men 5 borgere havde fået udleveret et forkert spørgeskema. Deres besvarelse er derfor ugyldig.

Ud af de 34 borgere, der dermed udgør respondent-gruppen for spørgeskemaundersøgelsen, havde kun 4 borgere forladt kontanthjælpssystemet på svartidspunktet (svarende til knap 12%). I den henseende er respondent-gruppen altså ikke repræsentativ for populationen i Langtidsledige tager teten som helhed, eftersom 31% af projektets samlede deltagergruppe på nuværende tidspunkt har forladt kontanthjælpssystemet.

Den lave beskæftigelsesgrad blandt respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen kan sandsynligvis forklares ved, at mange borgere i fase 4 og 5 fortsat var i gang med deres aktiviteter, da de fik udleveret spørgeskemaet, og ved at jobkon-

sulenterne – så snart en borger havde forladt kontanthjælpssystemet pga. beskæftigelse – havde sværere ved at få kontakt til borgeren og få ham/hende til at besvare spørgeskemaet. Besvarelserne i spørgeskemaundersøgelsen skal altså ses i det lys, at det mestendels er borgere, der fortsat modtager kontanthjælp og som først for nylig har afsluttet – eller fortsat er i gang med at afslutte – deres aktiviteter i projektet. På trods af muligheden for denne negative bias, viser besvarelserne alligevel nogle positive tendenser, som der redegøres for på disse sider.

Borgerne har udfyldt spørgeskemaet ved tilbageskuende at vurdere betydningen af at have deltaget i projektet. Den primære årsag til denne konstruktion var, at det viste sig vanskeligere end først forventet at lave en løbende progressionsmåling. Progressionsmålingen stemte simpelt hen ikke overens med de betydelige effekter af projektet, som kom frem i de kvalitative interviews. Forklaringen på dette er formentlig, at selve det at få tilbudt deltagelse i projektet resulterede i en mere positiv vurdering af egne jobmuligheder allerede fra start i projektet, hvilket gjorde det svært at se en mærkbar progression i de opfølgende målinger.

Hvordan har borgerne brugt pengene?

Borgerne prioriterer opkvalificering og uddannelse samt øget mobilitet

Borgerne har haft meget frie rammer i disponeringen over de 50.000 kr. til at understøtte gentænkningen af deres egne karrieredrømme. Alligevel har mange borgere valgt nogle „sikre“ løsninger på, hvordan de kunne forbedre deres beskæftigelsessituation. For eksempel topper kategorien 'opkvalificerende kurser og efteruddannelse' listen over valgte investeringer i borgernes budgetter.

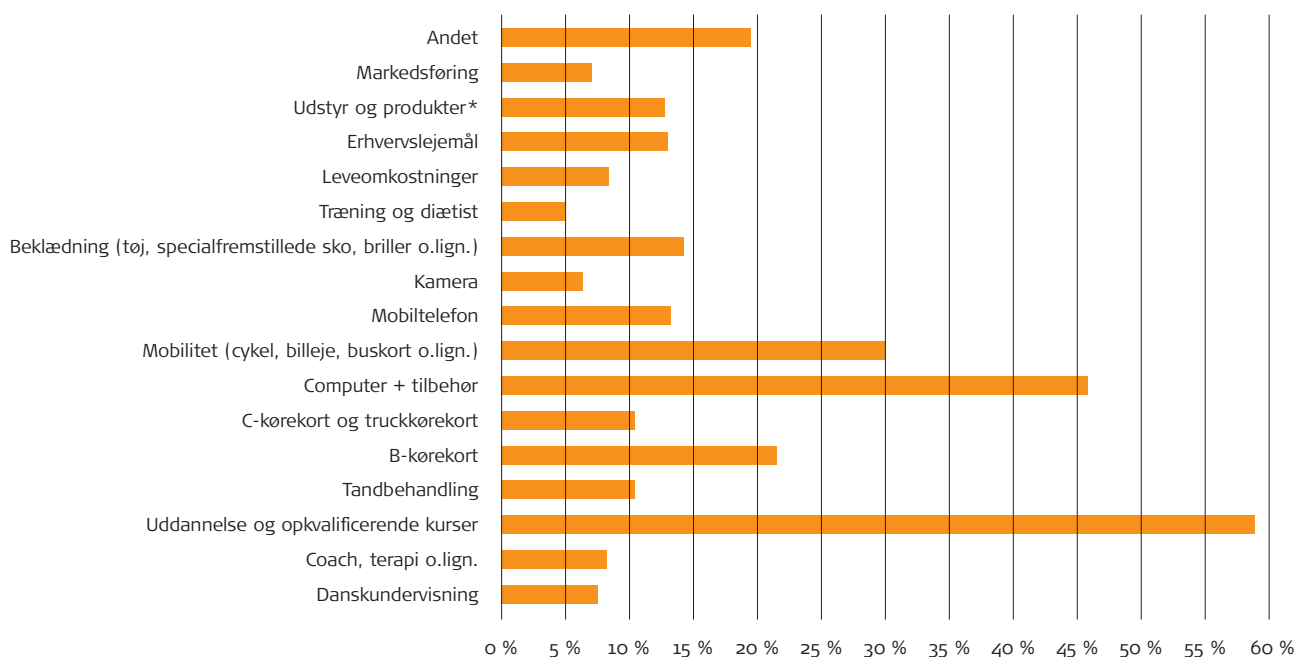
Mange af borgernes valgte løsninger, der i teorien kunne bevilges inden for det ordinære beskæftigelsessystem. For eksempel har knap en femtedel af borgerne søgt om bevilling til B-kørekort samt generhvervelse heraf. Bevilling til B-kørekort er muligt i den gældende beskæftigelseslovgivning, men det er for tiden ikke normal praksis i Aarhus Kommune at bevilge kørekort som en del af beskæftigelsesindsatsen.

En anden stor post på tværs af borgernes budgetter har været indkøb af teknologisk udstyr som computere, telefoner, kameraer mv. Op imod halvdelen af borgerne har således købt ny computer og/eller computerudstyr for fx at kunne skrive jobansøgninger hjemmefra frem for på biblioteket.

Kreative investeringer og dækning af psykosociale behov

Som det fremgår af Figur 2, har flere af borgerne haft fokus på støtte til personlige, psykosociale behov såsom tandbehandling, coach- og terapiforløb til behandling af fx stress eller angst, forløb hos diætist og træning i forbindelse med vægttab, eller erhvervelse af briller eller tøj til jobsamtaler. En tiendedel af borgerne har tandproblemer, og flere har ikke

Figur 2: Oversigt over ansøgte bevillinger blandt borgerne (%)

Figur 2 viser ansøgte bevillinger på tværs af fase 2, 3, 4 og 5. Hver enkelt borger har kunnet søge om mere end én ting, så længe det var inden for rammen af de 50.000 kr.

været til tandlæge i flere år. Det betyder større eftersyn, fornyelse af tandproteser samt en behandling, der skal få dem til „ikke at skamme sig over at smile offentligt“, som en borger udtrykker det.

Selvom borgerne er i kategorien jobparate kontanthjælpsmodtagere har flere af dem sociale problemstillinger, som det har været svært for dem at tage hånd om i en meget stram hverdagsøkonomi. I Figur 2 er kategorien 'andet' relativt stor og dækker over bevillinger, som kun er givet enkelte eller få gange. Enkelte borgere har angivet, at problemer i deres boligsituation påvirker deres mentale overskud og sundhed. Det kan være alt fra flere års mangel på varmt vand i huset, mangel på

møbler eller usikkerhed i forhold til fastholdelse af egen bolig. De psykosociale udfordringer kan virke stressende for borgerne og tager fokus fra jobsøgning.

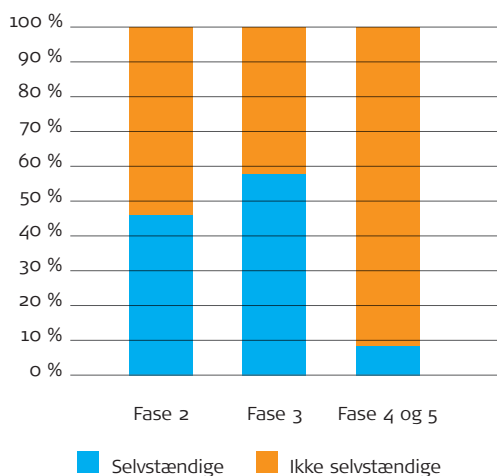
En række borgere, særligt fra de første faser i projektet, har haft store drømme og kreative idéer, der har givet nogle helt nye vinkler på, hvordan investeringer i beskæftigelsesindsatsen kan se ud. Af enkeltstående bevillinger kan her nævnes nogle af de mere kreative forslag såsom køb af bageovn til opstart af bageri, køb af campingvogn til etablering af food truck, bevilling til køb og montering af vandvarmer, indskud til lejlighed samt køb af telt til en sjælden ferie med børnene.

Knap en fjerdedel ønsker at starte selvstændig virksomhed

Knap en fjerdedel af borgerne har i deres budgetter angivet, at de påtænker at starte selvstændig virksomhed. I fase 2 og 3 havde halvdelen af de deltagende borgere iværksætterdrømme (se Figur 3). Dette kan forklares ved, at borgerne i disse to faser var udvalgt af jobkonsulenterne, som blandt andet begrundede deres valg med, at en borger tidligere havde haft et ønske, som ikke kunne støttes med ordinære tilbud. I flere tilfælde var dette ønske at få hjælp til opstart af selvstændig virksomhed.

27 % af borgerne fra fase 2 er i januar 2018 selvforsørgende, mens 17 % af borgerne i fase 3 er selvforsørgende¹⁴. Selvom det ikke fremgår af registerdataen, dækker denne selvforsørgelse med overvejende sandsynlighed over, at borgerne har startet og lever af selvstændig virksomhed¹⁵.

Figur 3: Antal borgere, der ønsker at være selvstændige, fordelt på faser (%)

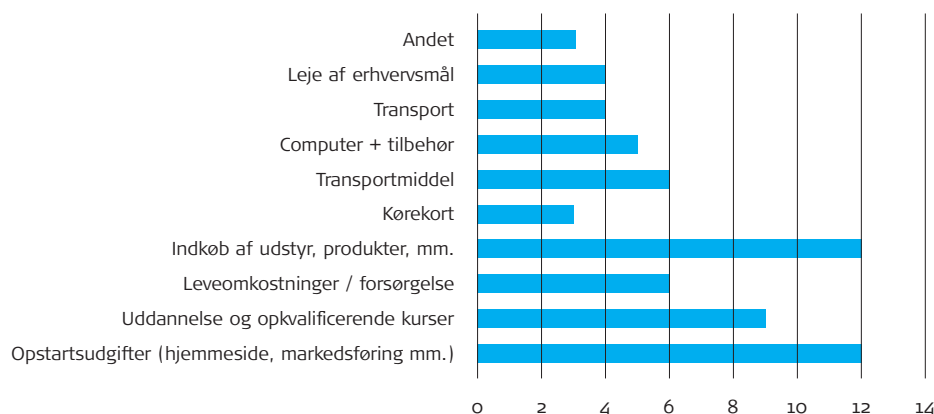

Tabellen viser andelen af borgere, der ønsker at blive selvstændige samt de, der ikke gør fordelt efter faser.

14) Skipper, Lars. *Kvantitativ evaluering af Langtidsledige tager teten*. 2018. Tabel 3.

15) Alternativet er enten at de har egen opsparing eller har giftet sig med en partner, hvis indkomst er så stor, at borgeren ikke længere kvalificerer sig til kontanthjælp. Det første synes usandsynligt al den stund, at borgeren ingen opsparing havde før projektstart. Det sidste har vi med data ikke mulighed for at tjekke. Skipper, Lars: *Kvantitativ evaluering af Langtidsledige tager teten*. 2018

Figur 4: Udbetalinger til borgere, der ønsker at være selvstændige

Figur 4 viser udbetalinger til borgere, der har angivet, at de ønsker at starte selvstændig virksomhed.

Investeringer blandt borgere med iværksætterdrømme

Borgerne har startet virksomheder indenfor catering, design, privat boligindretning, freelance-journalistik samt etableret madvogne og specialiserede bagerbutikker. Langtidsledige tager teten var ikke på forhånd tænkt som et iværksætterprojekt, og har derfor ikke – som udgangspunkt – arbejdet målrettet med at understøtte borgere i opstart af selvstændig

virksomhed. Forskning viser, at det kan tage op til flere år før en selvstændig virksomhed begynder at blive økonomisk bæredygtig. Med denne viden er borgere med iværksætterdrømme blevet henvist til at gøre brug af supplerende tiltag i kommunalt regi (fx deltagelse i iværksætterworkshops i beskæftigelsesforvaltningen) samt gratis tilbud andre steder i Aarhus (Start-Vækst Aarhus, SKAT), der kan understøtte og ruste borgere ved etablering af selvstændig virksomhed.

Udbetaling med og uden lovhjemmel

Der har ikke været lovhjemmel i social- og beskæftigelseslovgivningen til at bevilge midler til alle de forslag, som borgerne er kommet med. Derfor har det været nødvendigt løbende at vurdere, hvilke bevillinger, der kunne dækkes af VELUX FONDENs midler, og hvilke udbetalinger Aarhus Kommune selv har kunnet dække indenfor den eksisterende lovgivning. Dette resulterede i en procedure for kontering med og uden lovhjemmel, ud fra loven om aktiv beskæftigelsesindsats (LAB) og loven om aktiv socialpolitik (LAS). Proceduren fremgår af skemaet.

Kontering med lovhjemmel

(dækkes af Aarhus-midler):

- *Befordring* inkl. rejseomkostninger til udlandet, fx ved jobsøgning ift. egen virksomhed – LAB § 82/83
- *Kortgebyr* (hævekort i banken) – LAS § 81
- *Psykologhjælp, tandbehandling, briller etc.* – LAS § 82
- *Kurser* samt evt. følgeudgifter, der er nødvendige for at kunne deltage i tilbuddet – LAB § 32

Kontering uden lovhjemmel

(dækkes af VELUX-midler):

- *Kørekort* – LAB § 32 (skal afholdes af VELUX FONDEN, da der ikke på forhånd er en jobgaranti)
- *Forsørgelse* – udbetales som opstartshonorar, når der etableres selvstændig virksomhed. Der udbetales svarende til kontanthjælpsydelsen, og denne vil blive beskattet på lige fod med kontanthjælpen. (Her kan ikke angives en §, da dette er uden for lovgivningen, hvorfor det altid skal afholdes af VELUX FONDEN)
- *Hjælpemidler/arbejdsredskaber*, fx tilskud til undervisningsmateriale, arbejdsredskaber, computer, software, faglitteratur, bil, cykel, knallert etc. – LAB § 76 (Skal ofte afholdes af VELUX FONDEN, idet denne § ikke umiddelbart kan anvendes til de jobparate.)

Erfaringer med metoden personlige borgerstyrede budgetter

Arbejdsformen og tilgangen i Langtidsledige tager teten udfordrer på flere forskellige måder eksisterende tilgange, roller og forståelser hos både borgere og medarbejdere i beskæftigelsesindsatsen. Helt gennemgående lægges der i højere grad, end i det eksisterende beskæftigelsessystem, vægt på, at det er borgeren, der bestemmer og beslutter, hvad der er rigtigt at gøre på vejen mod beskæftigelse. Dette giver borgeren et meget større ansvar, og det giver jobkonsulenten en langt mindre kontrollerende og mere coachende rolle. Det interessante er,

om flere med denne tilgang bringes i arbejde (som behandlet i første del af denne rapport). Det er imidlertid også interessant, hvordan skiftet i tilgang opleves af henholdsvis borgere og medarbejdere, og hvilke udfordringer der følger med, når borgeren i langt større omfang får ansvar og bemyndigelse til selv at træffe valg og beslutninger i beskæftigelsesindsatsen og endda økonomisk får stillet midler til rådighed. Det er netop dette, som vi sætter fokus på i dette afsnit.

- › Jeg har oplevet sider af borgere, som de aldrig har vist mig før – nogle kan pludselig helt vildt meget, hvor det før var meget begrænset.

Virksomhedskonsulent, Jobcenter Aarhus

Jobkonsulentens rolle

Arbejdet med personlige, borgerstyrede budgetter har sat nogle nye rammer for samarbejdet mellem jobkonsulent og borger, som har været både udfordrende og motiverende for begge parter. Metoden giver i udgangspunktet borgerne fuld råderet over et personligt budget på op til 50.000 kr., så længe borgeren – ved hjælp af et 'budgetværktøj' – kan argumentere for, hvordan de valgte budgetposter kan bringe borgeren tættere på beskæftigelse. Denne frihed til selv at fastsætte og forvalte eget budget giver borgerne mulighed for at tilrettelægge deres egen beskæftigelsesindsats og samtidig sætte dagsordenen i mødet med jobkonsulenten, fordi det er borgernes ønsker og drømme, der konkret ligger til grund for deres budget. Jobkonsulentens rolle bliver således i langt højere grad end normalt at stille sig spørgende, nysgerrigt og motiverende an i mødet med borgerne for at understøtte borgerens plan.

Medarbejderne fortæller, at det stiller nogle særlige krav til deres arbejde, som ikke nødvendigvis ligner det arbejde, de ellers udfører i jobcentret. Blandt andet fremhæver flere medarbejdere, at de skulle holde igen og lade borgeren tale først, frem for selv at komme med forslag til, hvad borgeren kunne og burde bruge pengene på.

Jeg var meget påpasselig med ikke at pådutte dem noget [...] Jeg forsøgte at være afventende og give dem rum til at udfolde sig. Det har været en god læring, at jeg også lige skulle holde mund en gang imellem. Det er jo interessant, for så så jeg jo også noget andet, for de havde jo ikke tænkt det, jeg havde forestillet mig, de ville.

Jobkonsulent, Aarhus Jobcenter

En anden type samtale

Jobkonsulenterne fortæller, at de også i den ordinære beskæftigelsesindsats arbejder motiverende med borgerne, men at de her ofte går meget hurtigere til løsningen og langt hurtigere kommer med forslag til, hvad borgeren kan gøre for at nå derhen. Samtidig arbejder jobkonsulenterne, under normale

omstændigheder, også med et mål om at få borgerne i aktivering så hurtigt som muligt, hvilket kan forhindre, at der bliver arbejdet fokuseret med borgerens motivation.

Det at finde ind til borgerens motivation, og vente på at de er parate til selv at tage initiativ, kan være tidskrævende, og derfor kan samarbejdsformen i det motiverende arbejde af jobkonsulenterne til tider opfattes som langsommeligt. På den måde fordrer metoden om personlige, borgerstyrede budgetter en anderledes dialog – og en anden samtaleteknik – i det beskæftigelsesfaglige arbejde, som er gavnlig for de borgere, der modtager tilbuddet, men som potentielt også kan smitte af på jobkonsulenternes samarbejde med andre ledige i den ordinære indsats. Enkelte borgere har oplevet, at de for første gang nogensinde er blevet spurgt om, „hvad tror du, at der skal til, for at du kan komme i beskæftigelse?“. En jobkonsulent beskriver den ændrede samtale på denne måde:

Vi konsulenter har det sådan – eller det har jeg i hvert fald – at hvis der er en borger, der spiller med, så kanaliserer man automatisk en hel masse energi over i det. Og man bliver ligesom høj af det. Og jeg tror, de [borgerne] kan mærke den energi, og at man er over dem, men på en positiv måde. Nu kommer vi ikke og slår dem i hovedet fordi, de mangler at tjekke jobforslag. Nu ringer vi til dem og siger, har du også husket, at der er den her vinkel på det, som du lige kan prøve af [ift. deres budget]. Så jeg tror, de har følt, at de bliver taget af på en rigtig positiv måde.

Jobkonsulent, Aarhus Jobcenter

Enkelte jobkonsulenter fortæller, at den nye interaktionsform med borgeren er et resultat af at metoden ikke kun afhænger af jobkonsulentens faglige kompetencer, men også stiller krav til de personlige kompetencer. Den relationelle dimension af arbejdet i beskæftigelsesindsatsen får med andre ord større vægt, fordi metoden i vid udstrækning afhænger af jobkonsulenternes evner til at være en engageret og motiverende medspiller, der kan understøtte borgerens forandringsproces.

Borgernes oplevelse

I borgernes vurdering af Langtidsledige tager teten sammenligner de helt naturligt tilbuddet med de oplevelser, som de i øvrigt har gjort sig med beskæftigelsessystemet. Her refererer borgerne ofte til relationen til jobkonsulenten og den måde, som de mødes på. Borgerne fremhæver særligt, at de oplever en øget tro på egne ressourcer, når det i udgangspunktet er dem selv, som får rollen som initiativtager og planlægger af deres forløb.

9 ud 10 borgere tilkendegiver i spørgeskemaundersøgelsen, at tilbuddet om personlige, borgerstyrede budgetter er et bedre tilbud end dem, de tidligere har modtaget i beskæftigelsessystemet. Selve muligheden for at kunne råde over 50.000 kr. til selv at beslutte aktiviteter og forløb, som bringer borgeren tættere på arbejdsmarkedet, må i sig selv forventes at blive modtaget positivt hos borgerne. Herudover peger borgerne dog også på andre forhold, som ændres, fordi relationen mellem jobkonsulent og borger forandres med de borgerstyrede budgetter.

Flere borgere har oplevet, at jobkonsulenterne har været mere positive, fordi de har fået et redskab, hvor de kan imødekomme borgernes ønsker. En borger fortæller, at relationen mellem ham selv og jobkonsulenten har været god hele vejen gennem hans tid i kontant-hjælpssystemet, men at udfordringen har været, at jobkonsulenten sjældent har haft noget at tilbyde ham, som han har kunnet bruge til noget. Hverken i form af opkvalificering eller råd og vejledning, som han konkret har kunnet bygge videre på. Her er oplevelsen, at tilbuddet med personlige, borgerstyrede budgetter er det første, som har kunnet fremme et reelt samarbejde imellem dem. En anden borger fremhæver ligeledes, at det automatisk giver et mere ligeværdigt samarbejde, når borgeren selv skal tilrettelægge sit forløb. Denne oplevelse af, at tilbuddet skaber nogle nye og frisættende rammer for samarbejdet går igen hos en meget stor del af de borgere, der har deltaget i projektet.

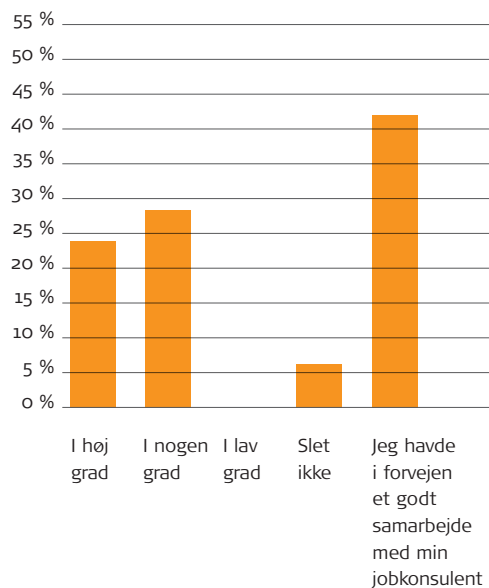
Nogle borgere fremhæver også, at de oplever en øget tillid fra jobkonsulenternes side.

Det at blive bevilget nogle midler, har i hvert fald fået mig til at tro på, at der også var nogle andre, der gerne ville have mig til at bevæge mig i den rigtige retning. Når man har været ledig i lang tid, så ryger selvtilliden hurtigt langt ned – og så er det et rigtig godt skub, at der faktisk er nogle, der giver én det skulderklap – og viser en interesse for at rykke én den rigtige vej. Man kan godt føle sig lidt overvåget i det almindelige system, det er svært at forklare, men det er i hvert fald hårdt at være i. Og der har projektet virkelig øget min motivation.

Borger i projektet

I spørgeskemaundersøgelsen er der også spurgt til borgernes samarbejde med jobkonsulenten. Halvdelen af de borgere, der indgår i spørgeskemaundersøgelsen svarer, at deres deltagelse har forbedret deres samarbejde med jobkonsulenten, mens godt 40% angiver, at de i

Har din deltagelse i projektet forbedret dit samarbejde med din jobkonsulent?

forvejen havde et godt samarbejde med deres jobkonsulent, som tilbuddet har bygget videre på. For to borgere i spørgeskemaet – og nogle enkelte borgere i de kvalitative interviews – er samarbejdet 'slet ikke' blevet forbedret som følge af tilbuddet.

For langt størstedelen af borgerne har metoden altså vist sig at være befordrende for at bedre og mere ligeværdigt samarbejde med jobkonsulenten – også selvom samarbejdet måske ikke var helt uden kontroverser i forvejen. To borgere fortæller i den sammenhæng, at selvom tilbuddet ikke har kunnet ændre ved en i forvejen problematisk samarbejdsrelation, så gav det dem alligevel en kærkommen mulighed for at slå en streg i sandet og tage et større ansvar for deres egen beskæftigelsessituation end de tidligere har kunnet, hvilket gav dem en fornyet tro på tingene.

På trods af de mange positive tendenser omkring samarbejdet mellem borgere og jobkonsulenter i projektet, har nogle få borgere haft en oplevelse af, at deres jobkonsulent har udvist manglende tillid og sat unødvendige spørgsmålstejn ved deres valg i de personlige budgetter. Nogle borgere har nævnt, at jobkonsulentens vurdering af, hvad der efterspørges på arbejdsmarkedet blev alt for styrende for, hvad borgerne kunne få godkendt af aktiviteter – og det på trods af at borgerne selv følte sig overbeviste om fornuften i deres valg af, hvad der kunne styrke dem i deres jobsøgning. Netop denne balance hos jobkonsulenten, imellem rådgivning, vejledning og tillid på den ene side og kontrol, styring og tvivl på den anden side, står tilbage som en af de sværeste og vigtigste dimensioner af at samarbejde med borgerne om denne metode.

- › Når man har været ledig i lang tid, så ryger selvtilliden hurtigt langt ned – og så er det et rigtig godt skub, at der faktisk er nogle, der giver én det skulderklap – og viser en interesse for at rykke én den rigtige vej.

Borger i projektet.

Samarbejdet om de personlige, borgerstyrede budgetter

Ønsket om at imødekomme borgernes ideer og bevilge beløb på op til 50.000 kr. kræver, at jobkonsulenten udviser en høj grad af tillid til borgeren. Hele grundideen om at give borgeren mulighed for selv at lægge og forvalte sit personlige budget i beskæftigelsesindsatsen, må ses som en tillidserklæring. Derfor er det positivt, og helt i projektets ånd, at jobkonsulenterne i projektet har efterstræbt at udvise størst mulig tillid til borgeren – og at størstedelen af borgerne har opfattet tilbuddet som en tillidserklæring udover det sædvanlige.

Tillid til borgeren

Jobkonsulenterne beskriver en borgergruppe, der er meget forskellig, og som har fået tilbuddet med vidt forskellige forudsætninger. Med nogle borgere har det været let at have tillid til, at de selvstændigt har kunnet varetage opgaven med budgetlægning og selvledelse, mens det med andre borgere har været en stor udfordring. Metoden har gjort, at nogle medarbejdere har oplevet at „møde borgeren på ny“. Flere jobkonsulenter beskriver, at mødet med borgeren og deres idéer gør, at man opdager usete potentialer hos borgerne. Dels fordi man spørger dem på en anden måde, og dels fordi metoden giver mulighed for at imødekomme de skæve idéer, der ikke ville komme frem i en normal beskæftigelsessamtale.

Jeg har oplevet sider af borgere, som de aldrig har vist mig før – nogle kan pludselig helt vildt meget, hvor det før var meget begrænset. Og omvendt.

Virksomhedskonsulent, Jobcenter Aarhus

At bevare tilliden til borgeren og deres evne til at administrere op til 50.000 kr. kan dog også være udfordrende for jobkonsulenterne. Især i projektets sidste faser, hvor borgerne var tilfældigt udvalgt fremfor udpeget af jobkonsulenterne selv, har nogle jobkonsulenter haft svært ved at opbygge og bevare tilliden til, at borgeren har kunne påtage sig det ansvar og den selvledelse, som tilbuddet forudsætter. For eksempel beskriver en jobkonsulent det som en udfordring, hvis en borger har haft urealistiske forventninger til egne evner eller har manglet indsigt i, hvad det kræver at starte egen virksomhed, hvor der er en reel risiko for, at borgeren ikke kan generere et overskud i

virksomheden i det første lange stykke tid. Men også det at udpege nogle borgere til tilbuddet, har været en udfordring for jobkonsulenterne, fordi de ikke på forhånd har kunnet vide sig sikre på, om borgeren ville være i stand til at gennemføre det i praksis. Flere medarbejdere udtaler, at de har følt det som en chance, som de har måttet tage i deres arbejde, og som ikke altid har været nem eller behagelig. Samtidig har jobkonsulenterne løbende berettet om en bekymring over, at nogle borgere ikke har levet op til deres fælles aftaler og har overskredet deadlines, hvilket har været en udfordring for at bevare tilliden mellem dem.

I de tilfælde, hvor jobkonsulenten har haft en begrundet mistanke eller manglende tillid til borgerens evne til at forvalte det personlige, borgerstyrede budget, har det været muligt for jobkonsulenterne at afvise budgetplanen, når denne er blevet sendt til godkendelse. I de første faser af projektet har jobkonsulenterne gjort brug af kollegial sparring, enten i par eller i teamet som helhed, for at vurdere, om en borgers plan kunne godkendes eller ej. Samtidig har det også været muligt for jobkonsulenterne at stoppe samarbejdet med en borger og annullere mulighederne for bevillinger, hvis borgeren har udvist stor uansvarlighed eller urealistiske ambitioner. Dette er dog kun sket i meget få tilfælde.

Oplevelsen af at blive mødt med tillid

Borgerne har reageret med både glæde og forundring på tilbuddet om personlige, borgerstyrede budgetter. Flere borgere fortæller, at de er blevet overrasket over tilbuddets frie rammer og derfor tænkte, at der måtte være noget, de havde misforstået eller noget med småt, som de ikke havde læst. En borger fortæller, at det var et markant skifte at gå fra de ordinære tilbud i et system, som ifølge borgeren normalt er præget af kontrol og mistillid, over til et nyt tilbud, hvor oplevelsen var anderledes positiv:

Meget af systemet er bygget op omkring mistillid, men det her projekt er et eksempel på det modsatte – hvor der ligger noget anerkendelse. Det er meget positivt.

Borger i projektet

Borgerne opfatter i vid udstrækning tilbuddet som en tillids erklæring fra deres jobkonsulent og en tiltro til, at de som borgere kan tage ansvar, når de bliver tildelt det. Pengene bliver set som den ultimative tillidsgestus:

Projektet er et godt eksempel på, at der er tillid til, at man som borger kan administrere de her penge. Det står i modsætning til den normale opfattelse af mennesker på kontanthjælp, som ofte bliver set som nogle, der ikke kan administrere noget som helst.

Borger i projektet

En anden borger fortæller, at han har oplevet at blive mødt på en helt anden måde end normalt i kontanthjælpssystemet, som han beskriver som værende præget af lukkede døre og manglende personlig vejledning. Flere borgere nævner, at der er stor forskel på den hårde ret-og-pligt-agtige tilgang, der normalt eksisterer i kontanthjælpssystemet og den støtte og vejledning man får i arbejdet med personlige, borgerstyrede budgetter, hvor fokus i højere grad er på borgerens egne behov, og hvor der er større mulighed for at få kontakt til og vejledningen fra jobkonsulenten.

Opbakning og rådgivning til borgernes budgetplaner

Det har fra start i projektet været ambitionen, at jobkonsulenterne skulle være imødekommende over for borgerens ønsker, ideer og strategier og fokuserede på borgerens ressourcer frem for på borgerens fejl og mangler eller negative historik i beskæftigelsessystemet.

Nogle borgere har i projektet tænkt stort og kreativt i udformningen af deres personlige budgetter, mens andre har foretaget mere sikre valg og fokuseret på de umiddelbare behov og udlevelsen af lettilgængelige drømme.

I begge tilfælde er borgerens opfindsomhed – stor eller lille – et udtryk for, hvordan borgeren opfatter sin egen situation, og de udfordringer

borgeren aktuelt står i – samt hvilke drømme eller tiltag borgerens ønsker at forfølge.

Jobkonsulentens rolle i forløbet har ikke bare været ukritisk at bifalde alle borgernes ideer, men også at stille kritiske spørgsmål og evt. udfordre borgernes ideer for at styrke grundlaget bag og realiseringen af borgerens plan. Flere borgere fremhæver at jobkonsulenterne har rådgivet på en anden måde og med et andet udgangspunkt end tidligere.

Det var meget positivt som der blev spurgt ind til os. Der blev fokuseret på, hvad vi har lyst til på en kritisk og konkret måde. Flere af os ændrede vores budget på baggrund af denne sparring.

Borger i projektet

Det er rigtig godt, at tilbuddet ikke er formynderisk. Systemet pisker som oftest, men nu er det gulerod. Det er selvtillidsopbyggende (...) Ros til [min jobkonsulent] som har været en stor hjælp og har givet hurtig respons. Jeg kom til at lave en fejl med manglende moms i budgettet, men hun rettede det hurtigt.

Borger i projektet

Det har dog ikke været nogen let opgave for jobkonsulenterne at vejlede borgerne i tilrettelæggelsen af deres personlige budgetter. Nogle af borgernes budgetplaner har krævet, at jobkonsulenterne pludselig har skullet yde rådgivning på områder, som de ikke tidligere har haft nogen erfaring med eller kunne forventes at have indgående kendskab til. En jobkonsulent fortæller om denne udfordring „Jeg stod i en situation, hvor det ikke matchede min faglighed, og hvad jeg mener, man som jobcenter og medarbejder skal. Det dur ikke, og det er uprofessionelt.“

I citatet bliver det tydeligt, at det kan virke meget frustrerende, når borgeren efterspørger vejledning, der ligger uden for forvaltningens og jobkonsulenternes normale roller og funktioner. Her har jobkonsulenterne enten måttet give deres umiddelbart bedste råd, hjælpe borgeren med at indhente information eller henvise til andre steder, hvor borgere kan søge hjælp og vejledning, enten i kommunalt regi eller hos andre tilgængelige tilbud i byen. Eksempelvis er borgere med iværksætterdrømme

blevet henvist til kommunale iværksætterworkshops samt forløb hos StartVækst Aarhus eller SKAT.

Borgerne har i de kollektive forløb i projektet kunnet høre oplæg fra eksterne aktører, bl.a. om opstart af selvstændig virksomhed, hvilket har været værdsat blandt mange af borgerne. Derudover blev der i projektets sidste fase udarbejdet nogle case-eksempler på, hvordan borgere fra de to første faser havde anvendt midlerne på op til 50.000 kr. i deres personlige budgetter. Dette blev gjort for at imødekomme et ønske hos mange borgere i projektet om at få hjælp og vejledning til at lave de rigtige investeringer og vælge de rigtige kurser, redskaber, rådgivere osv.

Udover sparring med andre borgere og vejledning fra både jobkonsulenter og eksterne oplægsholdere, har det hele tiden været tanken, at borgerne som supplement selv skulle opsøge den information, de har haft brug for. Og selvom det har været en udfordring, så har mange af borgerne taget udfordringen på sig og undervejs givet udtryk for, at det har styrket dem og deres motivation i jobsøgningen.

At handle på eget initiativ virker myndiggørende og motiverende

Flere borgere har oplevet, at tilbuddet om personlige, borgerstyrede budgetter giver mulighed for at tage afsæt i egne personlige kompetencer og individuelle ønsker for fremtiden. Og at det giver mulighed for en anden form for opkvalificering, der ikke indebærer standardløsninger eller kurser „som skal tage hensyn til laveste fællesnævner“, som en borger udtrykker det. Flere borgere i projektet har tilmeldt sig nogle meget specifikke kurser i fx friluftvejledning eller videoproduktion, som kunne understøtte deres personlige karrieredrømme. Andre har valgt at købe sig ind på de samme bredt anvendelige kurser, som tildeles i den ordinære indsats. Bedømt på borgernes udsagn undervejs i projektet, virker

det dog til, at AMU-kurser og lignende aktiviteter har fået en anden betydning og er blevet tilgået med en anden energi hos borgerne, fordi de er valgt af borgerne selv, på eget initiativ. Når borgeren selv sætter retningen og bliver bedt om tage ansvar for egen beskæftigelsesindsatsen, sker der noget med initiativet og motivationen for forandring.

Det er rigtig godt, at man tager udgangspunkt i, hvad man selv har brug for for at komme videre – i stedet for at man får den der standard-pakke med kurser osv. Her får du noget du selv skal disponere over – det giver noget ansvar – og det virker myndiggørende i stedet for umyndiggørende.

Borger i projektet

Ovenstående citat er langt fra det eneste, der peger i retning af, at opgaven med selv at skulle tilrettelægge sit eget personlige budget i samråd med deres jobkonsulent har virket både myndiggørende og motiverende. En lang række borgere har i interviews udtalt, at de har følt, at de har kunnet skræddersy tilbuddet til netop deres ønsker og behov – og at det har givet dem en større ansvars- og ejerskabsfølelse for egen udvikling.

At give ledige mulighed for at disponere over et givent beløb og selv tage ansvar for sin egen læring medfører større ansvarlighed og motivation. Derudover giver det selvtilrettelagte forløb et mere ligeværdigt forhold mellem den ledige og jobcentret. Medbestemmelse og indflydelse er vigtigt for alle, men særligt for ressourcestærke ledige, der gerne selv tager ansvar for deres situation. Jeg er overbevist om, at fremragende initiativer som dette er vejen frem i forhold til at bane vejen tilbage til arbejdsmarkedet.

Borger i projektet, i en skriftlig kommentar i spørgeskemaet

Hjælp borgeren med at holde fokus på målet og bevare motivationen

Som de indledende afsnit om projektets foreløbige resultater har beskrevet, så er det langt fra alle borgere, der indtil videre er kommet i arbejde som følge af projektet. Og mange af de borgere, der mødte op til samtaler og arrangementer i jobcentret i den sidste del af

projektet, gav da også udtryk for en vis modløshed i forhold til at lykkes med at komme i arbejde. Her har det vist sig vigtigt ikke at overlade borgeren til sig selv, når de har påbegyndt eller gennemført deres aktiviteter, men at bevare støtten og opmærksomheden på borgeren, så hans eller hendes motivation og progression fastholdes og videreudvikles. Fx udtalte en borger:

Det bliver også hverdag at være med i Langtidsledige tager teten. Jeg vidste selvfølgelig godt, at man selv skulle gøre en indsats for at få et job, men mine forhåbninger er ikke helt indfriet endnu. Jeg skal stadig kæmpe med at finde et fuldtidsarbejde. Jeg fik midtvejs i forløbet mulighed for at mødes med en coach, og det var rigtig godt lige at blive motiveret igen.

Fokus på fastholdelse

Den 31. maj og 1. juni 2018 blev alle de borgere fra projektet, som endnu ikke havde fundet arbejde, inviteret ind til et to-dages fastholdelsesseminar, der havde fokus på at fastholde motivationen og muliggøre nye jobmatch. Den første dag førte en erhvervspsykolog borgerne igennem en proces, der gjorde dem klogere på, hvordan de kunne fastholde motivationen, når de indimellem oplevede modstand eller følte, at de var stagneret i deres udvikling (fx nu hvor de havde afsluttet deres aktiviteter). Den efterfølgende dag fik borgerne mulighed for at mødes med virksomheder og frivillige organisationer, som enten kunne være interesserede i at ansætte dem på ordinære vilkår eller tilknytte dem som frivillige. 28 borgere og 13 virksomheder/organisationer deltog, og det var medarbejdernes klare opfattelse, at mange af borgerne fik et nyt boost i troen på deres egne evner, nye kontakter til potentielle arbejdsgivere og en ny motivation for at prøve kræfter med frivilligt arbejde for at styrke deres kompetencer, netværk og trivsel.

Flere medarbejdere i projektet har fremhævet, at succes ikke kun er at få borgeren i arbejde, men også at borgeren er kommet tættere på arbejdsmarkedet. For mange borgere har det været en stor succes, at de har bestået en køreprøve eller deltaget i et kursus på trods af en angst for at være i større forsamlinger. Derudover beskriver jobkonsulenterne det som en succes, når de har hjulpet en borger til at få øje på egne ressourcer, hvis der i en lang periode har været lukket ned for troen på egne evner. På den måde er det vigtigt, at jobkonsulenten har en fin fornemmelse for, hvornår borgerens initiativ og små succeser bør anerkendes, og hvornår borgeren må opjustere eller nedjustere sine ambitioner og forventninger og dermed genoverveje sine planlagte aktiviteter.

Flere borgere har undervejs i projektet oplevet usikkerhed og tvivl i forhold til deres valg af aktiviteter og investeringer, og i de situationer, har det været vigtigt at støtte og opmuntre borgerne for at sikre deres fortsatte engagement ved bl.a. at fokusere på endemålet og det, der har drevet og motiveret dem fra start. Flere jobkonsulenter har undervejs i projektet haft øje for dette ved løbende at støtte borgerne og minde dem om deres små og store succeser i forløbet. Og ved fx at bruge de jævnlige og lovpligtige samtaler i jobcentret på at rose borgeren og spørge nysgerrigt ind til deres fortsatte aktiviteter eller planer fremadrettet.

En jobkonsulent fortæller:

Jeg kan mærke, når borgerne er oppe på sådan en bølge, hvor man skal rykke hurtigt. Når de har den motivation, skal man passe på at det ikke går i sig selv igen.

Udover støtten fra jobkonsulenterne har nogle af borgerne også kunnet støtte og spejle sig selv i hinanden, hvilket har været tydeligt i de kollektive forløb (som beskrives senere) og det fastholdelsesseminar, der blev afholdt kort tid før projektets afslutning (jf. boks om Fokus på fastholdelse til højre/venstre...).

Ikke et tilbud for alle

Mange borgere har i projektet fået tilbudt muligheden for at lægge en ny plan for deres arbejdsliv og at tage stilling til, hvilken tilværelse de kunne ønske at skabe for sig selv. Men at deltage i projektet har i sidste ende været frivilligt. For at give sig i kast med at tilrettelægge sin egen beskæftigelsesindsats, har det krævet, at borgerne har været motiverede og har kunnet se gode muligheder i lige præcis dette tilbud. Borgernes plan for forandring har for mange været et brud med den tryghed og stabilitet, der med tiden kan blive forbundet med en mangeårig tilværelse på kontanthjælp. Og tilbuddet om personlige, borgerstyrede budgetter stiller således store krav til borgerens forandringsparathed samt lysten til og modet på at tage denne chance til sig. Et tilbud som dette vil derfor ikke nødvendigvis være det rette for alle langtidslidende borgere.

Ifølge de jobkonsulenter, der har været med i projektet, er tilbuddet både spændende og med til at åbne op for mange nye muligheder i samarbejdet med borgerne, men det er ikke et tilbud, der bør gives til alle i målgruppen, da det kræver en høj grad af selvledelse. Jobkonsulenterne giver udtryk for, at borgerne har været meget forskellige i projektafprøvningen. Nogle borgere har været meget fokuserede og taget selvledelsen på sig med det samme, mens andre borgere har haft brug for en mere håndholdt indsats fra jobkonsulenten med forholdsvis mange sparringsmøder.

Det er jobkonsulenternes oplevelse, at der har været stor forskel på at samarbejde med de borgere, som de selv var med til at udpege (i fase 2 og 3), og de borgere, som var tilfældigt udvalgt (i fase 4 og 5). Jobkonsulenterne beskriver borgerne fra fase 2 og 3 som mere fokuserede og initiativrige – og som nogle, der hurtigt gav sig i kast med at udarbejde deres budgetter og komme i gang med deres aktiviteter. Omvendt bliver de tilfældigt udvalgte borgere fra fase 4 og 5 omtalt som borgere, hvor de har skullet arbejde mere for at finde ind til motivationen. I den sammenhæng er det ikke usandsynligt, at det har påvirket nogle borgeres motivation og tilgang positivt, at de har fået at vide, at jobkonsulenten har udpeget

dem, fordi jobkonsulenten troede på dem. Flere jobkonsulenter nævner dog også, at de fik øje på nogle hidtil usete potentialer hos nogle af de tilfældigt udvalgte borgere, fordi de pludselig fik mulighed for at folde sig ud på en anden måde, end de havde haft tidligere.

På den måde var der nogle borgere, som jobkonsulenterne på forhånd forventede ville være selvkørende, som overraskede ved at have brug for en meget håndholdt indsats. Mens andre borgere, der havde været i systemet i lang tid og kun sjældent havde vist initiativ, pludselig begyndte at vise nye sider frem af sig selv og tage teten på en måde, som jobkonsulenterne ikke havde oplevet før.

Fordi engagementet og initiativet i vid udstrækning skal komme fra borgeren selv, giver tilbud-

Frivilligt, men med krav

At tilbuddet er frivilligt er ikke ensbetydende med, at der ikke kan stilles krav til borgerne undervejs. Når borgerne tilbydes deltagelse, får de samtidigt at vide, at der er nogle krav for at deltage og nogle aktiviteter, som de er forpligtet til at deltage i undervejs. For eksempel er det en forudsætning for deltagelse, at alle borgere:

- giver sig tid til at lægge et præcist budget, hvor de begrundet, hvordan de enkelte poster kan være med til at få dem i arbejde
- oplyser jobkonsulenten om eventuelle ændringer i budgetplanen
- deltager i kollektive forløb sammen med andre borgere
- gemmer alle kvitteringer som dokumentation for deres investeringer
- står til rådighed for arbejdsmarkedet og følger normale krav om aktivering

det en god indikator på, hvad borgeren formår og ikke formår. En virksomhedskonsulent, der deltog i de kollektive forløb, fortæller:

[...] det er evnen til at selvforvalte, der er afgørende. Dem, der kan gøre det relativt let, de har en plan og har noget konkret, vi kan udfordre dem på og spille op af. De har også et overskud til alt det med bilag og økonomi. Det kan være, de skal have noget hjælp, men det kommer til at fylde mindre. Den evne og overskud til at selvforvalte [det er det, der gør udslaget for borgeren].

Grunde til at borgere takkede nej til tilbuddet

I forløbet med tilfældigt udvalgte borgere var det 60% af borgerne, der valgte enten at takke nej tak til at deltage i forløbet, eller som endte med ikke at aflevere deres budgetplaner til godkendelse og dermed meldte sig ud af forløbet, efter at de havde påbegyndt det. Mange af de borgere, der takkede nej til tilbuddet, må antages at have gjort det, fordi de var kommet i beskæftigelse¹⁶. For andre borgere, virker det som en plausibel forklaring, at de har haft svært ved at overskue konsekvenserne af at takke ja.

Der blev i projektet foretaget i alt 15 telefoninterviews med borgere, der valgte at takke nej til tilbuddet. Her blev det tydeligt, at deres nej til deltagelse havde flere årsager. Nogle borgere takkede nej, fordi de fandt tilbuddet uoverskueligt og ressourcekrævende, og fordi de følte sig usikre på, om de ville få svært ved at efter-

leve de krav, det stillede til dem selv og deres eget initiativ.

Når borgeren i dette projekt har fået overgivet ansvaret for sin egen beskæftigelsesindsats, er ansvaret samtidig også blevet anderledes tydeligt placeret hos borgeren, hvis indsatsen ikke lykkes i sidste ende. Mens en borger på kontanthjælp under normale omstændigheder kan føle sig begrænset af sparekrav og manglende bevillingsmuligheder til opkvalificering og videreuddannelse i den kommunale beskæftigelsesindsats, giver tilbuddet om personlige, borgerstyrede budgetter pludselig borgeren nogle helt andre muligheder for at finde sin egen vej tilbage på arbejdsmarkedet. Borgeren kan derfor ikke længere gemme sig bag de fastsatte rammer i systemet, hvilket kan virke skræmmende.

Andre takkede nej pga. timingen i tilbuddet – fx fordi de havde fået et deltidsjob, som de håbede kunne føre til fuldtidsbeskæftigelse, fordi de havde ansøgt om optagelse på uddannelse, eller fordi de var sygemeldt og/eller under lægelig udredning. Mange borgere fandt altså projektet interessant, men forklarede deres afslag med, at det ikke passede ind i deres pågældende livssituation.

I begyndelsen af projektet var der en bekymring blandt jobkonsulenterne om, hvorvidt borgerne manglede fantasi til at tilrettelægge deres egen beskæftigelsesindsats. I telefoninterviewene med nej-sigere var det dog kun enkelte borgere, der bekræftede, at dette skulle være årsagen til, at de havde takket nej.

Risiko for fejlagtige beslutninger og misbrug af midler

En metode som denne indebærer en risiko for, at borgeren fejler. Enten fordi borgerens satsninger i budgettet viser sig ikke at bære frugt, eller fordi borgeren ikke føler, at han/hun undervejs i processen har kunnet leve op til de aftaler, der er indgået med jobcentret.

Den høje andel af nej-sigere bekræfter jobkonsulenternes vurdering af projektet, som går på, at tilbuddet ikke egner sig for alle borgere i målgruppen. Men udover jobkonsulenternes vurdering, så var et af de væsentligste tegn på, at tilbuddet ikke egner sig til alle, at en række borgere i projektet endte med at misbruge nogle af de midler, de fik stillet til rådighed.

Misbrug af midler

Udbetalingen af midler i projektet skete gennem direkte overførsler til et personligt hævekort, som borgerne fik fuld råderet over. Dette gav dels borgerne en oplevelse af fleksibilitet ift. at kunne forvalte pengene i deres eget tempo og dels en oplevelse af tillid fra systemets side. Mange borgere har i løbet af projektet gjort det klart, at udbetalingen af

midler gennem et privat kontokort blev set som en symbolsk og meget vigtig tillidserklæring fra systemet. Langt de fleste borgere retfærdiggjorde denne tillid, men der var også eksempler på det modsatte:

- 7 ud af 97 deltagere havde pr. ultimo maj 2018 misbrugt dele af eller hele deres bevilling
- der blev i alt misbrugt midler for 150.000 kr.
- det svarer til et misbrug på 3,7% af de udbetalte bevillinger
- midlerne er primært anvendt på privat forbrug (café, dagligvareindkøb, mv.)
- enkelte har brugt midler til understøttelse af misbrug (alkohol etc.), mens en enkelt borger har brugt det som økonomisk hjælp til at betale for et barns skoleophold
- mindst én af borgerne er efterfølgende gået fra jobparat til aktivitetsparat
- misbrug er sket på trods af at borgerne har underskrevet en tro- og loveerklæring
- fælles for borgerne er, at de alle er en del af den gruppe af borgere, der er tilfældigt udvalgt på baggrund af cpr-nr.

Ny praksis fremadrettet

Forekomsten af misbrugte midler har givet anledning til at ændre praksis fremadrettet.

Udbetaling af midler

Udbetaling af midler vil fremover ske i mindre bidder, så hele beløbet ikke gøres tilgængeligt for borgeren på én gang. Anvendelsen af midler skal fremover så vidt muligt ske gennem fakturering på kommunens EAN-nummer, mens der i de tilfælde, hvor dette ikke er muligt, vil blive udbetalt mindre beløb til borgerens private

konto på samme måde, som det gøres, når en borger fx får bevilget penge til et nyt buskort. Herefter skal borgeren indlevere den originale kvittering.

Ved at udbetale færre midler direkte til borgerne smidiggøres udbetalingsproceduren og det efterfølgende arbejde med indhentning og administration af kvitteringer.

Screening af borgere

Metoden kræver en dybdegående screening af borgere, inden at de modtager tilbuddet, og hvor

medarbejderen ser kritisk på, om der er sammenhæng mellem mål og middel i borgernes budgetplaner. Overholder borgeren ikke aftaler, og opstår der en begrundet mistillid fra jobkonsulentens side, kan jobkonsulenten vælge ikke at godkende budgettet eller afbryde et samarbejde, hvis det er gået i gang (Læs mere om denne procedure i SUS: *Langtidsledige tager teten: Principper og metode*, 2018).

Mens erfaringerne på den ene side viser, at borgere kan vokse, når de tager ansvar for egen beskæftigelsesindsats, viser det på den anden side, at selvledelse kan være udfordrende og svært for nogle at håndtere i praksis, hvis det fx gives til borgere i social udsathed.

Jeg synes, det her handler om tillid til de fleste. Bare fordi der er nogle enkelte, der ikke kan finde ud af at gemme deres kvitteringer, så synes jeg, at det er synd, hvis alle skal straffes for det.

Borger i projektet

Mens de fleste borgere har opfattet det personlige hævekort, som en vigtig tillidserklæring, har mange borgere samtidig udtrykt ønske om at slippe for „en rigid inddrivning“ af kvitteringer og har efterspurgt en mere smidig udbetalingsprocedure. Og det har medarbejderne i høj grad også. En medarbejder udtaler: „Det er ikke samtalerne med borgerne, der er et problem.

Heller ikke at bankkortene har været lang tid om at dukke op – det har været det bureaukratiske med lister der skulle opdateres, kvitteringer der skulle scannes og en tredje person, der skulle have besked om dit eller dat. Der har været voldsomt meget administration.“

Pengene er afgørende, men kan ikke stå alene

En af de grundlæggende elementer i metoden personlige, borgerstyrede budgetter er selvsagt det økonomiske råderum på 50.000 kr. Økonomien er i sig selv er med til at give borgeren nogle nye muligheder for at se og tage nogle chancer på beskæftigelsesfronten, som før har været begrænset af blandt andet de strukturelle rammer i beskæftigelseslovgivningen. Borgernes råderet over pengebeløbet er det element i metoden, som i særdeleshed adskiller tilbuddet fra andre tilbud i Jobcentret, og både borgere og medarbejdere fremhæver da også pengene som et afgørende middel for borgerne til at sætte handling bag deres drømme. Alligevel understreger de også, at pengene ikke udgør hele forklaringen på, hvorfor metoden tyder på at være virkningsfuld.

I interview med både borgere og medarbejdere beskrives det virkningsfulde element i metoden, som det at gøre borgeren til drivkraften i at finde sin egen vej tilbage på arbejdsmarkedet og samtidig at give borgeren økonomien til at føre planen ud i livet. En borger beskriver tilbuddet som en mulighed for at gå i „tænkeboks“. En tænkeboks hvor man skal overveje og genover-

veje de karrieredrømme og jobønsker, der har fulgt én i en årrække, men som med tiden er blevet gemt væk i en skuffe. For mange borgere er det en ny måde at arbejde på, og også et skifte, som kræver tid og tilvænnning. Flere borgere nævner, at når de først var kommet igennem processen med at lave deres eget personlige budget, fik de en anden motivation og målrettethed i deres jobsøgning, hvor de ikke søgte i øst og vest, som de ellers havde gjort, men gik mere målrettet frem.

En borger fortæller om de valg, som han stod overfor: „Det er faktisk ikke nemt at deltage i det her projekt. Man skal virkelig tænke sig om – og finde ud af, hvordan man vil bruge pengene på den bedste måde. Hvis man bruger dem på noget, som ikke varer ved, så har man ingenting. Så det handler om at finde de ting, der kan gøre det nemmere at præsentere sig selv ift. at få et job ... jeg ved nu, hvad jeg vil – jeg har valgt at gå den gastronomiske restaurant-vej – så projektet har virkelig hjulpet mig på rette vej.“

En anden borger fortæller, at pengene „har været med til at gøre, at jeg har kunnet komme ud over

rampen. Det giver én noget frækhed og noget gåpåmod. Og en større selvtillid – og det kan folk jo lugte. Jeg er selv vildt overrasket over, hvor meget det betyder med de penge. Altså det er 50.000 kr. Det er jo peanuts. Men som privatperson på kontanthjælp kan du simpelthen ikke finde penge i din privatøkonomi til at starte din egen virksomhed – så der skal ikke meget til at bremse folk.“

Borgerne beskriver i stor udstrækning den refleksionsproces, de selv har været igennem i forhold til at lægge deres personlige budget, som udslagsgivende for enten at være kommet i beskæftigelse eller have fået en større tro på, at de snart vil komme det.

Pengene er et arbejdsredskab

I interviews med jobkonsulenterne ser vi, at de i høj grad er enige i borgernes tolkning af metodens virkningsfulde elementer. De mener ikke nødvendigvis, at det er de 50.000 kr., der gør den største forskel for borgernes motivation og progression.

Jobkonsulenterne tolker i høj grad pengene som et konkret arbejdsredskab, der gør det muligt for jobkonsulenterne at åbne op for borgernes ønsker og drømme samt troen på, at disse kan

virkeliggøres – ikke bare ved at tale om det, men også ved at give borgerne økonomien til at sætte handling bag ordene. Derudover fremhæver jobkonsulenterne deres opbakning til og tro på borgerne, og ikke mindst borgernes egen fornyede tro på, at de kan rykke sig et nyt sted hen, som de vigtigste greb i metoden. En jobkonsulent siger:

[Beløbet for indsatsen] kunne lige så vel være 25.000 kr. Altså det er ikke mængden. Det jeg kunne fornemme på dem var, at der kom en hel anden opmærksomhed på deres person. Der kom en tro på, at de godt selv kunne. Det er det, der har gjort en forskel.“

Jobkonsulent, Aarhus Jobcenter

Pengene er altså én ting, men den samlede effekt af metoden kommer i høj grad også af det personlige, næsten eksistentielle tankeeksperiment, som borgeren bliver bedt om at træde ind i – og senere bruge økonomien til at realisere. Og hvor borgerne ser råderetten over de 50.000 kr. som en mulighed for at gå i tænkeboks, ser jobkonsulenterne pengene som et konkret arbejdsredskab, der hjælper dem i deres arbejde med at finde frem til borgerens motivation.

- › Det er både en styrke og en svaghed, at der ikke er nogle rammer for, hvad man kan bruge pengene på. Det tvinger en til at tænke, og den proces er måske ligeså vigtig som selve pengene.

Borger i projektet.

Metoden er ikke et quick fix

På trods af at målgruppen for projektet er jobparate borgere, viser borgernes historik i beskæftigelsessystemet, at det er svært, at komme ind på og finde fodfæste på arbejdsmarkedet. Der kan være mange barrierer for beskæftigelse og ved at give borgerne mulighed for at tilrettelægge deres egen indsats, inviteres borgerne til at tænke holistisk og også se på nogle af de parametre, der relaterer sig til de mere personlige og psykosociale aspekter af det at være ledig i en årrække.

Forskning viser at ledighed – og i særdeleshed langtidsledighed¹⁷ – har sociale og personlige konsekvenser. I den 'bløde' ende af konsekvenserne er isolation og skam: Ifølge en undersøgelse foretaget SSI Research har arbejdsløsheden for 50% af de ledige haft negative konsekvenser for deres forhold til familie og venner¹⁸. Derudover er risikoen for at lide af en svær depression omkring 11 gange større for langtidsledige end for personer i fast arbejde¹⁹ og samtidig er længerevarende ledighed forbundet med en overhyppighed af diverse selvdestruktive adfærdsformer, herunder alkohol- og narkotikamisbrug, risikoadfærd og

selvmordsadfærd²⁰. Forskningen viser ikke, at man som langtidsledig pr. definition har depression eller misbrug, men derimod at sandsynligheden herfor øges ved længerevarende perioder uden for arbejdsmarkedet. Derfor har et formål med eksperimentet og udviklingen af metoden personlige, borgerstyrede budgetter været at mindske personlige, sociale og familiemæssige konsekvenser af ledighed.

Mere overskud til jobsøgning og forbedret fysisk og psykisk helbred

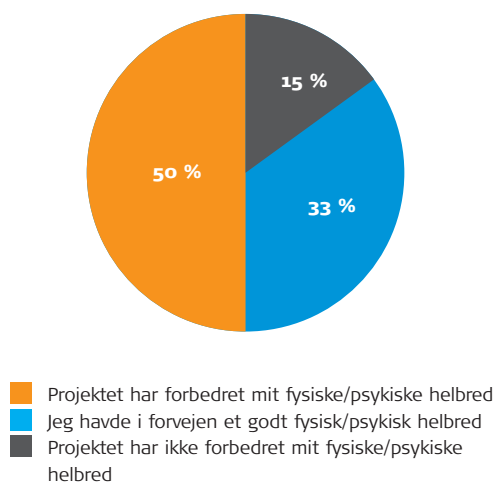
Det er fantastisk med det her projekt. Man kan så hurtigt gå i stå. Med børn og uden penge kan man ikke komme på ferie – og så bliver det meget hurtigt svært. Men efter jeg har købt de ting jeg mangler, især bil, har jeg fået mulighed for at passe mit arbejde, hente børn osv. Det gør, at min hverdag kan hænge sammen. Før var det næsten umuligt.

Borger i projektet

I interview og i spørgeskemaundersøgelsen foretaget blandt borgerne, har det været et væsentligt parameter at undersøge, hvorvidt borgerne – som følge af deres deltagelse i projektet – har oplevet en forandring i form af et større overskud til at søge arbejde i hverdagen og et bedre fysisk og/eller psykisk helbred. Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at halvdelen af alle borgere tilkendegiver, at deres deltagelse i projektet har forbedret deres fysiske og/eller psykiske helbred (se Figur 5). En tredjedel af borgerne svarer, at de i forvejen havde et godt fysisk/psykisk helbred, mens knap hver sjette vurderer, at det kun i lav grad eller slet ikke har resulteret i nogen helbredsmæssig forbedring.

I interview med borgerne fremgår det, at mange har oplevet eller stadig oplever problemer med blandt andet stress, depression og manglende selvtillid.

Figur 5

17) Personer, der har været ledige i mindst 12 sammenhængende måneder. Danmarks Statistik: Langtidsledighed. En introduktion til begrebet. 2014

18) <http://www.min-a-kasse.dk/images/stories/pdf/Arbejdsløse%20skammer%20sig.pdf>

19) Ifølge Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet (https://www.ugebreveta4.dk/depressioner-er-mere-udbredte-blandt-ledige_18939.aspx)

20) Møller, S. & Stephensen, I.: Arbejdsløshed og selvmordsadfærd. Faktaserien nr.12 2004. Center for Selvmordsforskning

Når man har været ledig i så mange år, så har man det generelt ikke særlig godt. Man går rundt og er smådeprimeret, man tvivler en del på sig selv – også selvom man før i tiden har været rimelig selvsikker. Man begynder sådan lidt at føle, at man dør lidt indeni på mange måder. Så lige pludselig, når man får lidt mere energi og man får nogle succesoplevelser, som mange af os har fået gennem det her projekt, så begynder man at blomstre op igen og få lidt mod på livet – og hverdagslivet.

Borger i projektet

I arbejdet med de personlige budgetter og de aktiviteter, som borgerne har valgt at anvende pengene på, har troen på egen formåen taget en drejning og været med til at skabe en tiltrængt pusterum i en lang række af aktiveringsindsatser, som ikke har båret frugt – og i en hverdag, hvor ledighed er blevet en selvfølge:

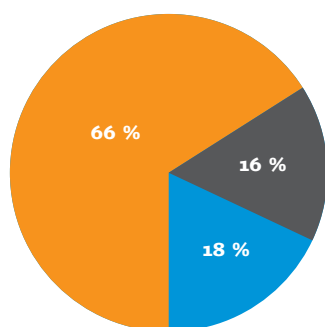
66% af de adspurgte borgere i spørgeskemaundersøgelsen svarer, at deres deltagelse i projektet har givet dem en større tro på, at deres faglige og personlige kompetencer kan

bruges på en arbejdsplads (se figur 6), mens 78% af borgerne svarer, at deltagelsen i projektet har givet dem større overskud i hverdagen til at fokusere på at få et job (se figur 7). Og denne type effekter er vigtige i indsatsen overfor denne målgruppe, eftersom det ikke vil være alle borgere, der ser det som en realistisk mulighed at komme direkte ud i ordinær beskæftigelse, sådan som deres nuværende situation ser ud. En borger fortæller, hvordan hans personlige ambition for nuværende er at komme tættere på arbejdsmarkedet og videre med livet:

Min overordnede ambition er ikke at være på kontanthjælp – men jeg er ikke helt sikker på, at jeg nu bliver selvforsørgende pga. projektet. Jeg ser det meget som en mulighed for at skabe aktivitet – der er ikke sket så meget i den tid, jeg har været på kontanthjælp. Nu har jeg mulighed for at få gang i noget, der kan føre noget positivt med sig. Komme videre med livet. Indhold og noget at stå op til, som jeg glæder mig til.

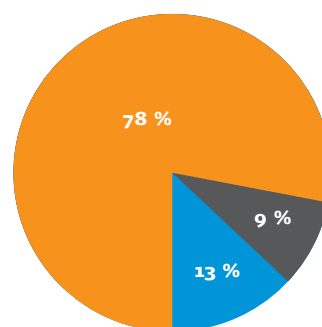
Borger i projektet

Figur 6

- Projektet har givet mig en større tro på, at mine faglige og personlige kompetencer kan bruges på en arbejdsplads
- Jeg havde i forvejen tro på, at mine faglige og personlige kompetencer kan bruges på en arbejdsplads
- Projektet har ikke givet mig en større tro på, at mine faglige og personlige kompetencer kan bruges på en arbejdsplads

Figur 7

- Projektet har givet mig et større overskud i hverdagen til at fokusere på at få et arbejde
- Jeg havde i forvejen overskud til at fokusere på at få et arbejde
- Projektet har i lav grad eller slet ikke givet mig større overskud i hverdagen til at fokusere på at få et arbejde

Metoden tager tid

Flere jobkonsulenter beskriver det som overraskende, at eksempelvis et selvvalgt førstehjælpskursus, en tandbehandling eller et kørekort kan give overskud på flere forskellige områder i borgerens liv. Jobkonsulenterne fortæller at arbejdet med det personlige, borgerstyrede budget, for nogle borgeres vedkommende, sætter gang i en kædereaktion, som tydeligt opleves i de efterfølgende samtaler med borgerne. De oplever, at borgerne har større overskud, mere energi og fornyet tro på at egne evner – både personligt og fagligt. Og en jobkonsulent vurderer, at denne form for personlig udvikling er særlig for netop denne metode:

Jeg har ikke haft andre projekter, hvor borgerne har flyttet sit personligt på denne måde – ikke fordi det ikke kunne ske, de andre projekter er bare ikke bygget sådan op.

Jobkonsulent, Jobcenter Aarhus

Samtidig forholder jobkonsulenterne sig også kritiske og realistiske over for metodens potentialer. Det fremgår af både interview og medarbejderworkshops (der blev gennemført for alle jobkonsulenter 10 gange i løbet af projektperioden), at mange af de udfordringer, som borgerne står overfor, ikke kan løses fra dag til dag. De vurderer derfor heller ikke, at metoden er et quick fix på beskæftigelsesproblematikken hos langtidsledige, som vil få alle borgerne hurtigere ud af kontanthjælp end andre beskæftigelsesindsatser. Derimod fremhæver de, at det er en metode, der på længere sigt har potentiale til at fastholde borgere i beskæftigelse, når først jobbet er indenfor rækkevidde. Netop dette perspektiv understreger relevansen af at følge op på projektets langsigtede beskæftigelseseffekter med to kvantitative effektevalueringer i hhv. 2019 og 2020.

- » Det er fantastisk med det her projekt. Man kan så hurtigt gå i stå. Med børn og uden penge kan man ikke komme på ferie – og så bliver det meget hurtigt svært. Men efter jeg har købt de ting jeg mangler, især bil, har jeg fået mulighed for at passe mit arbejde, hente børn osv. Det gør, at min hverdag kan hænge sammen. Før var det næsten umuligt.

Borger i projektet.

Personlige budgetter med kollektiv sparring

Undervejs i Langtidsledige tager teten blev der eksperimenteret med både individuel sparring mellem borgere og jobkonsulenter (fase 2 og 3) samt kollektive forløb som supplement til individuel sparring mellem borgere og jobkonsulent (fase 3 og 4) (jf. Eksperimentdesign s. 5). På baggrund af erfaringerne fra disse forsøg, blev det besluttet at tilbyde samtlige 53 borgere i projektets sidste fase at deltage i kollektive forløb.

I de afprøvninger hvor borgerne udelukkende fik individuel sparring fra deres jobkonsulent sad jobkonsulent og borger alene med dialogen omkring tilrettelæggelsen af de personlige budgetter. Flere af disse borgere fremhævede i efterfølgende interview, at de ville have foretrukket at mødes med andre borgere for at få inspiration til og mere alsidig sparring fra andre i arbejdet med deres eget personlige, borgerstyrede budget. Fra de borgere, som deltog i kollektivt forløb, lød det samtidig, at de andre borgeres tanker om og ideer til deres budget og aktiviteter var med til at gøre tilbuddet virkeligt for dem samt forstå, at man i tilbuddet *havde* meget frie rammer. Når en borger kunne få penge til en stresscoach, blev det mindre tabubelagt, når en anden borger ønskede midler til en diætist. Det blev ikke noget, man behøvede at „*skamme sig over*“, som en borger fortæller.

Nyt syn på andre langtidsledige

På de kollektive forløb fik borgerne mulighed for at møde andre deltagere med henblik på gensidig inspiration og sparring mellem borgere, der havde fået tilbuddet om personlige, borgerstyrede budgetter. I praksis viste det sig, at de kollektive forløb havde en positiv indvirkning på borgernes syn på sig selv og andre langtidsledige. Mødet med de andre borgere i samme situation, bliver af flere borgere fremhævet som en øjenåbner, hvor de fik gjort nogle af deres egne fordomme om 'dovne' langtidsledige borgere til skamme, da de fandt ud af, hvor mange andre, der befandt sig i samme situation som dem selv – og ikke mindst lærte personerne bag stereotypen langtidsledig at kende. Dette møde blev af flere borgere fremhævet som positivt for deres eget selvbillede, deres tro på egne evner og deres syn på andre ledige.

Jeg tror, at det er rigtig godt, at vi også fik set hinanden. Fordi så ser man, hvordan det egentlig ser ud – og hvor mange uddannelser ens med-arbejdsløse også har. Så man ikke bare tror, det er en selv. Og så man kan udveksle ideer og sammenligne situationer.

Borger i projektet

Personlige, borgerstyrede budgetter giver grundlag for nye relationer mellem ledige

En anden vinkel på mødet med andre borgere i de kollektive forløb har været selve netværksdelen og anledningen til at møde andre mennesker. Én borger fortæller, at ledighed er en kilde til ensomhed og isolation, som det er godt at blive revet ud af, mens en anden borger fortæller:

Når du ikke gør noget, så møder du ikke andre mennesker. Og jeg havde ikke mange muligheder for at møde mennesker før. Så det at tage de her kurser gennem projektet har givet mig nogle rigtig gode muligheder for at møde nogle mennesker – det har givet mig noget håb.

Borger i projektet

I bedste fald kan de kollektive forløb danne grundlag for nye relationer, der rækker udover selve forløbet og bliver til egentlige venskaber eller bekendtskaber i borgernes private netværk. Nye relationer vil for mange være en gevinst i sig selv, især for borgere med netværksfattigdom, men de kan også blive en væsentlig faktor for om borgerne fastholder motivationen i

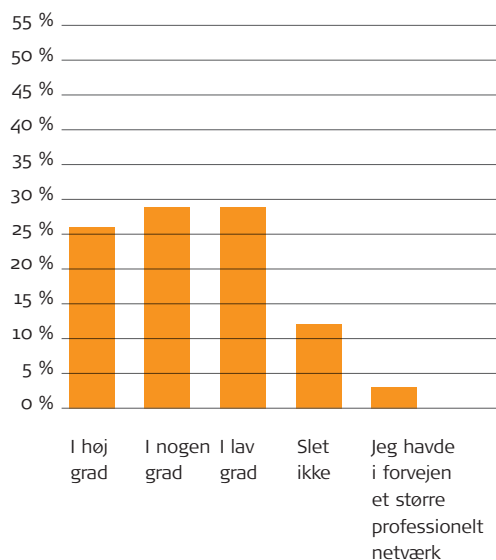
jobsøgningen efter forløbet er gennemført. Der deltog mellem 12 og 15 borgere på hvert enkelt kollektive forløb, og der blev i alt afholdt seks forløb. På enkelte hold blev der, på borgernes eget initiativ, oprettet en Facebook-gruppe for at fastholde sparringen på tværs af borgerne. En borger fortæller:

Fremfor de der kurser hvor man sidder 50 mennesker UDEN motivation, så kan man godt mærke her, at alle sidder og er motiverede – det er dejligt at føle!

Borger i projektet

Mens nogle borgere har set meget positivt på mødet med andre borgere i samme situation, har andre borgere udtrykt tilbageholdenhed. Disse borgere har fremhævet, at der har været stor forskellighed i deltagernes baggrund, og at de ville ønske at sparringsforløbene med de andre borgere kunne matches mere målrettet. Således fortalte nogle borgere i interviewene at grupperne i forløbene med fordel kunne sammensættes på baggrund af uddannelsesbaggrund, jobønsker, erfaringer mv.

Har din deltagelse i projektet givet dig et større professionelt netværk?

Nødvendigt med rammer og procedurer for tilbuddet

Metoden med de personlige, borgerstyrede budgetter er blevet udviklet løbende igennem projektet i tæt samarbejde med medarbejdere og borgere, som har haft en stor rolle i forhold til at komme med kritiske kommentarer og konstruktive bud på, hvordan metoden kunne forbedres undervejs. Et af de gennemgående kritikpunkter har været, at tilbuddet har været svært at navigere i for både jobkonsulenter og borgere, fordi det adskiller sig markant fra andre tilbud i beskæftigelsesforvaltningen – og på mange måder beror på personlige og intuitive vurderinger hos både borger og medarbejder. Derfor har det været vigtigt at forsøge at imødekomme denne usikkerhed, der kan opstå med så fri en metode, ved så vidt muligt at fastsætte nogle rammer og udarbejde nogle procedurer, der har kunnet guide både borgere og medarbejdere i samarbejdet om de personlige, borgerstyrede budgetter. Dette afsnit diskuterer behovet for rammer og procedurer i arbejdet med metoden²¹.

Ensartethed i udmøntningen af tilbuddet

Flere medarbejdere har i interviewene givet udtryk for, at det har været udfordrende at sikre ensartethed i udmøntningen af tilbuddet på tværs af medarbejdergruppen. Fra projektets start blev der udarbejdet en procedureplan, som løbende blev opdateret efterhånden som de forskellige metodiske variationer blev afprøvet og udviklet. Alligevel har udmøntningen af tilbuddet langt hen ad vejen hvilet på jobkonsulenternes individuelle evner til at vurdere borgernes muligheder og argumenter for at gennemføre aktiviteterne i deres budgetplaner.

En medarbejder beskriver i et interview, at der har været en indbygget ambivalens i projektet. På den ene side har det været medarbejdernes rolle at spille sammen med borgeren og understøtte tilbuddets frie rammer med tesen om, at borgerne bedst selv ved, hvad der skal til for at bringe dem i eller tættere på beskæftigelse. Samtidig har medarbejderne skulle agere

konstruktive og kritiske sparringspartnere til borgerne med henblik på at kvalificere borgernes idéer. Og selvom det har været muligt for jobkonsulenterne at afslutte et forløb med en borger, som eksempelvis ikke overholdt sine aftaler eller havde svært ved at argumentere for sine valg af aktiviteter, så er dette kun i meget få tilfælde blevet gjort – bl.a. fordi jobkonsulenterne langt hen ad vejen har gjort en stor indsats for at imødekomme borgernes idéer. En medarbejder fortæller, at *„det har været svært altid at skulle blåstemple og ikke være dommer – for jeg har været nervøs for nogle af borgerne[s planer]“*, mens en anden fortæller, at *„man vil ikke være den eneste af sine kollegaer, som siger nej til en borger.“*

Disse udtalelser viser, at nogle af medarbejderne har oplevet et kollektivt pres og fundet det svært at navigere i procedurerne og arbejdsgangene – især i eksperimentets begyndelse, hvor alt var nyt – fordi eksperimentet i høj grad er blevet præsenteret som borgernes projekt. En måde at afhjælpe dette på, har været at arbejde med en rød, gul og grøn vurdering af borgernes budgetplaner – gennem drøftelser i hele medarbejdergruppen – for at få en kollektiv forståelse af (og sikkerhed i), hvordan de beskæftigelsesfaglige vurderinger skulle foretages²².

Borgerne ønsker rammer, men vil gerne kunne sprænge dem

Borgerne har fra projektstart fået at vide, at de kunne søge om penge til alt, så længe budgetposterne var velargumenterede, inden for lovens rammer og kunne gennemføres på ca. seks måneder efter godkendelse af budgettet. Med så få begrænsninger, er der flere borgere, der i interviewene har pointeret, at det har været svært at gennemskue rammerne, når „alt“ i princippet har været muligt. Og mens nogle borgere har efterspurgt tydeligere rammer, har andre følt sig besnæret og begrænset af rammerne.

21) For en detaljeret beskrivelse af metodens arbejdsgange og procedurer, se SUS: Langtidsledige tager teten: Principper og metode. 2018.

22) Se beskrivelse af „rød, gul og grøn vurdering af borgernes budgetplaner“ i SUS: Langtidsledige tager teten: Principper og metode. 2018.

Rigtigt mange borgere har eksempelvis kritiseret tidsrammen på seks måneder som værende for kort og uflexibel, selvom der i praksis har været mulighed for forlængelse i de tilfælde, hvor et kursusforløb har konfliktet med tidsrammen, eller hvor aktiviteterne er blevet begrænset af eksterne faktorer såsom en sommerferieperiode eller sygdom. Og i nogle af de tilfælde hvor jobkonsulenterne har bedt om bedre argumenter for en budgetplan, har borgerne kritiseret jobkonsulenterne for at være for uflexible. På den måde har jobkonsulenterne hele tiden været nødt til at vurdere, hvornår det var vigtigt at stå fast på nogle rammer – og hvornår det var bedst at udvise en stor grad af fleksibilitet. Derfor har været vigtigt at udarbejde nogle mere eller mindre handlingsanvisende procedurer for projektet, som jobkonsulenterne har kunnet læne sig op ad.

Samspillet med den eksisterende lovgivning

Foruden tidsrammen på seks måneder, har et af væsentligt kritikpunkt været, at nogle borgere er blevet sendt i lovpligtig aktivering midt i deres forløb. Det betyder, at mange borgere i løbet af projektet har suppleret aktiviteterne i deres

personlige budgetter med virksomhedsrettede praktikker og standardkrav til jobsøgning. Nogle borgere har formået at kombinere deres aktiviteter og mål i budgetterne med en relevant praktikplads, men andre borgere har oplevet det som en unødvendig forstyrrelse i deres arbejde med deres selvtilrettelagte beskæftigelsesindsats:

Jeg synes, at det er et skide godt projekt, men det er ærgerligt, at jeg bliver presset ud i virksomhedspraktik midt i mit ellers rigtig gode forløb.

Borger i projektet

Dette er et godt eksempel på, at jobkonsulenterne – selv i de tilfælde, hvor krav og procedurer ligger fuldstændig fast – må imødekomme borgerne, hvis metoden skal have den ønskede effekt. Selvom jobkonsulenterne ikke kan gøre noget ved kravet om aktivering, har det fx været efterspurgt blandt flere borgere, at de i samarbejde med jobkonsulenten kunne finde en praktikplads, der kunne understøtte borgerens planlagte aktiviteter i det personlige budget og dermed udnytte eller forstærke den positive forandringsproces, som tilbuddet om personlige, borgerstyrede budgetter har kickstartet.

Business case:

Kommunaløkonomiske potentialer ved metoden ift. en fortsat ordinær indsats

Ideen i at bevilge op til 50.000 kr. direkte til langtidslidende kontanthjælpsmodtagere er på mange måder et nybrud i beskæftigelsesindsatsen, og derfor er det også relevant at anskueliggøre de økonomiske konsekvenser og potentialer ved at anvende metoden fremadrettet.

Der er en række udgifter forbundet med den ordinære beskæftigelsesindsats over for jobparate kontanthjælpsmodtagere. Først og fremmest udbetaler kommunen hver eneste måned i gennemsnit ca. 13.000 kr. i offentlig forsørgelse til borgere over 30 år på kontanthjælp (forsørgere/ikke-forsørgere). Dertil kommer en række kommunale udgifter til sagsbehandling og aktivering af borgere. De årlige udgifter består samlet set af 156.000 kr. til kontanthjælp, 12.300 kr. til sagsbehandling, og 15.500 kr. til aktivering (beregnet ud fra 2017-tal oplyst af Aarhus Kommunes afdeling for ressourcestyling). Det giver en årlig kommunal udgift på 183.800 kr. pr. jobparat kontanthjælpsmodtager.

Overfor dette står selvfølgelig udgifterne forbundet med tilbuddet om personlige, borgerstyrede budgetter, som afprøvet i Langtidslidende tager teten. Udover de ovenstående udgifter har borgerne i gennemsnit anvendt 42.100 kr. til deres personlige budgetplaner (beregning i maj 2018). Dertil kommer en række mindre udgifter forbundet med afholdelse af kollektive forløb, hvor virksomhedskonsulenternes deltagelse har kostet ca. 400 kr. pr. borger, forplejningen har kostet ca. 108 kr. pr. borger, og honorar til oplægsholdere har kostet ca. 866 kr. pr. borger. Det giver en

samlet tilbudsudgift for langtidslidende tager teten på 43.474 kr., som altså skal lægges oveni de normale udgifter til offentlig forsørgelse, aktivering og sagsbehandling.

Denne opstilling af udgifter viser, at hvis de borgere, der modtager tilbuddet, kommer i arbejde bare 3 måneder hurtigere, end de ellers ville have gjort, eller hvis de ender med at arbejde 3 måneder mere over en 3-, 5- eller 10-årig periode, end hvis de ikke havde deltaget, så vil de øgede omkostninger være tjent hjem. Dette skyldes først og fremmest, at man på 3 måneder vil have sparet ca. 39.000 kr. alene i offentlig forsørgelse. Dertil kommer de skatteindtægter, som følger af at en borger kommer i beskæftigelse – ligesom at der i de tre måneder ikke længere vil være nogle udgifter til sagsbehandling, aktivering eller opkvalificering. Det er altså ganske små effekter over tid, der skal til for, at indsatsen kan betale sig – også i økonomisk forstand.

Den endelige cost-benefit analyse for Langtidslidende tager teten udarbejdes af Lars Skipper fra Aarhus Universitet i forbindelse med de opfølgende kvantitative evalueringer i 2019 og 2020. Her vil beregningen af de kommunaløkonomiske gevinster ved at implementere tilbuddet ift. den ordinære indsats tage udgangspunkt i de reelle beskæftigelseseffekter af projektet for de deltagende borgere frem for, som i ovenstående, at tage udgangspunkt i de sandsynlige effekter af metoden i forhold til en øget beskæftigelses- og selvforsørgelsesgrad over tid.

Baggrund for metoden

Der har længe været behov for at tænke nyt og udfordre den gældende praksis omkring aktivering, motivering og kvalificering af langtidsledige borgere. Ledighed er for de fleste mennesker en økonomisk belastning på både kort og lang sigt. Men ledighed, og i særdeleshed langtidsledighed²³, har også sociale og personlige konsekvenser. I den 'bløde' ende af konsekvenserne er isolation og skam: Ifølge en undersøgelse foretaget SSI Research har arbejdsløsheden for 50% af de ledige haft negative konsekvenser for deres forhold til familie og venner²⁴. Og 25 % af de ledige har undgået sociale arrangementer for at slippe for spørgsmål til deres arbejdssituation²⁵.

Ny dansk forskning viser, at blandt personer, der står uden for arbejdsmarkedet i længere tid, er risikoen for at lide af en svær depression omkring 11 gange større end for personer i fast arbejde²⁶.

I den dybt alvorlige ende af konsekvenserne finder man et statistisk sammenfald mellem arbejdsløshed og selvmordsadfærd. Selvmordsforsøgsraten blandt arbejdsløse er ifølge Center for Selvmordsforskning således mindst ti gange højere end blandt ikke-arbejdsløse – selv efter at have statistisk kontrolleret for ægteskabelig status, sundhedstilstand, køn og alder m.m.

Længerevarende ledighed er desuden forbundet med en overhyppighed af diverse selvdestruktive adfærdsformer, herunder alkohol- og narkotikamisbrug, risikoadfærd og selvmordsadfærd.

Samtidig er det i et samfundsøkonomisk perspektiv afgørende at forsøge at holde ledigheden på et lavt niveau. En kommune bruger hvert år iflg. tal fra CASA gennemsnitligt kr. 21.300 pr. borger på beskæftigelsesrettet aktivering af ikke-forsikrede ledige borgere²⁷. Dertil kommer en sagsbehandlingsudgift, som i Aarhus Kommune ligger på gennemsnitligt 12.300 kr. om året, samt udgifter til vejlednings- og introduktionsprogrammer på jobcentre og et ukendt antal sociale og/eller beskæftigelsesrettede enkelttydelser, fx bevilling af kørekort, næringsbrev osv.

I reformen af beskæftigelsesindsatsen tilbage i 2014 blev der lagt vægt på, at borgerne skulle have en individuel, meningsfuld og jobrettet indsats, hvor der gives mere ansvar til den enkelte borger. Med større medindflydelse og mere valgfrihed er det forventningen, at chancerne øges for, at den ledige finder tilbage til arbejdsmarkedet.

Personlige, borgerstyrede budgetter i Danmark – den korte historie

Personlige, borgerstyrede budgetter er en metode, hvor mennesker i det offentlige system, får givet et ansvar for budgettering af midler uden styring for at forbedre den situation de aktuelt befinder sig i.

Internationale eksperimenter og studier med metoden på bl.a. socialområdet har vist, at mennesker, der får givet et ansvar for personlige, borgerstyrede budgetter, i meget høj grad anvender midler rationelt og produktivt.

23) Personer, der har været ledige i mindst 12 sammenhængende måneder. Danmarks Statistik: Langtidsledighed. En introduktion til begrebet. 2014

24) <http://www.min-a-kasse.dk/images/stories/pdf/Arbejdsløse%20skammer%20sig.pdf>

25) <https://finans.dk/artikel/ECE5286827/Ledige-undg%C3%A5r-sociale-arrangementer/?ctxref=ext>

26) Ifølge Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet (https://www.ugebreveta4.dk/depressioner-er-mere-udbredte-blandt-ledige_18939.aspx)

27) CASA – Center for Alternativ Samfundsanalyse: De kommunaløkonomiske virkninger af at iværksætte et mikrolånsprojekt for kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister. 2012

Samtidig opbygges social kapital og empowerment²⁸. På hjemløseområdet har man i City of London med stor succes eksperimenteret med at give gadehjemløse adgang til et budget på kr. 30.000,-. De hjemløse adresserede selv fysiske og psykiske sundhedsudfordringer. Og langt størstedelen fandt sig varigt til rette i egen bolig. De hjemløse pointerede værdighed, kontrol og valgfrihed – samt støtte til at træffe beslutninger – som kernelementer i eksperimentets succes²⁹.

Resultaterne med metoden personlige, borgerstyrede budgetter er interessante og dette inspirerede Aarhus Kommune og Socialt Udviklingscenter SUS til at „importere“ idéen til Danmark – og nytænke den i en beskæftigelsesammenhæng.

Erfaringer fra Aarhus

Aarhus Kommune har i en årrække arbejdet med at udvikle innovative beskæftigelsesinitiativer, der har til hensigt at højne brugerindflydelsen blandt ledige borgere og udvide rammerne for, hvordan en beskæftigelsesindsats kan se ud – hvad end der er tale om forsikrede, jobparate, eller aktivitetsparate ledige med kort eller lang ledighed bag sig.

Blandt andet har Aarhus Kommune som de første i Danmark arbejdet med at tilbyde arbejdsledige i Aarhus Kommune mikrolån, til borgere der har en forretningsidé og/eller en drøm om selvstændig beskæftigelse – og de grundlæggende kompetencer herfor. Erfaringerne fra mikrolån er blandt andet, at indsatsen ikke (kun) handler om pengene, men snarere om „at deltagerne motiveres og får redskaber til at gennemgå en personlig udvikling, hvor de i højere grad tager ansvar for eget liv og udvikling“³⁰. Som denne erfaringsopsamling har beskrevet, er det de samme tendenser der har vist sig i Langtidsledige tager teten.

De positive resultater med mikrolån som motivator for at skabe personlig udvikling, gjorde tanken om at eksperimentere med personlige, borgerstyrede budgetter attraktiv. Der var tale om en anden metode, men dog inden for samme paraply af at selvbestemme over økonomiske midler kan skabe oplevelsen af at have ansvar for eget liv og dermed fordre personlig udvikling. Eksperimentet med personlige, borgerstyrede budgetter blev en mulighed for, at lave et nyt tilbud målrettet en ny målgruppe, som ikke nødvendigvis havde til ambition at blive selvstændige, men i stedet havde behov for nye muligheder for at komme tilbage på arbejdsmarkedet.

Nyt eksperiment med personlige, borgerstyrede budgetter i gang på udsatteområdet

I foråret 2017 blev en satspuljebevilling på 10 millioner kr. til brug af personlige borgerstyrede budgetter over for socialt udsatte borgere stemt igennem i Folketinget. Forslaget blev fremsat af Alternativet, som var inspireret af hjemløseinitiativet i London og af Langtidsledige tager teten i Aarhus. Aarhus Kommune har som en ud af fire kommuner modtaget bevilling gennem denne pulje til at afprøve metoden på en ny målgruppe af særligt udsatte og aktivitetsparate borgere. Derfor vil der om nogle år være erfaringer fra arbejdet med personlige, borgerstyrede budgetter på to forskellige målgrupper i Aarhus Kommune.

28) Pasma, Chandra: Basic Income Programs and Pilots. Basic Income Canada Network. 2014

29) Hough, Juliette & Rice, Becky: Providing personalised support to rough sleepers. Joseph Rowntree Foundation. London 2010.

30) Evalueringsrapport: Projekt Mikrolån 2.0, Socialt Udviklingscenter SUS (2012), s. 20.

Lang
tids
ledige
tager
teten

VELUX FONDEN

AARHUS KOMMUNE

Socialt
Udviklingscenter

